

Rapport fra DOF-turen til
Sydvestkina og Tibet
31. marts - 24. april 2007

af

Hans Meltofte (dagbog)
og Jesper Hornskov (fugleliste)

DOF Travel
Dansk Ornitologisk Forening
2007

Resumé af DOF-turen til

Sydvestkina og Tibet 31. marts – 24. april 2007

Tre uger og tre dages intensivt fuglekiggeri under mere end 2000 km's rejse i et af verdens vanskeligst tilgængelige områder gav store oplevelser både med fuglene, ufatteligt flotte landskaber og en kultur, som fik en til at føle sig tilbage i 1300-tallet. Og frem for alt blev turen gennemført uden væsentlige uheld, hvilket ikke er nogen selvfølge i et land, hvor færdselsreglerne er rent teoretiske.

Takket være Jesper Hornskov, som har boet mere end 20 år i Kina og er landets dygtigste fugleguide og turorganisator, så vi totalt 281 fuglearter, hvoraf mere end 30 er specialiteter for det østlige Himalaya og Sydvestkina. Stjerneoplevelserne var syv Ibisnæb på ned til 30 m's afstand, 33 Sorthalsede Traner, 18 Lammegribbe og fire Slagfalke, hvoraf flere sås på kloshold. Som en af de mest spændende endemer så vi mere end 150 Kinaparakitter (Lord Derby's Parakeet), men desværre mest i overflyvende flokke. Begge mejsesangerne (White-browed og Crested Tit-Warbler), som er nogen af Centralasiens smukkeste småfugle, sås super godt. Hertil fine Murløbere, Tibetløbekrager (Hume's Groundpecker, som nærmest er en mejse) og sammenlagt 10 hønsefuglearter (bl.a. Tibetkongehøne og Tibetørefasan på kloshold), 23 sangerarter, 19 arter timalier (babblere mv.) og skadedrosler (laughingthrushes), 18 arter skælvinger (barwings), minlaer, alcipper (fulvettas), sibiaer og yuhinaer, 25 arter drosler og smådrosler, fem jernspurvearter samt 14 arter snefinker og rosenfinker.

Helt overvældende var de utroligt flotte landskaber med højdeforskelle på op til 5000 m mellem stedsegrønne løvskove i dalene og mere end 7000 m høje gletscherdækkede bjergtinder, og vi passerede to pas på over 5000 m's højde og yderligere otte på over 4000 m. Her måtte vi ofte hyberventilere for at få ilt nok. Foråret var kun lige begyndt, og mange steder lå der sne helt ned i de højestliggende skove, ligesom rododendron og mange andre træer kun lige var sprunget ud.

I særklasse var også oplevelser med buddhistiske munke, nonner og pilgrimme bl.a. på højtliggende klostre, hvor vi var så heldige at overvære en messe i bedste Tintin-stil med 5-6 m lange horn, store trommer og omgivet af en mangfoldighed af guder og dæmoner. Som en af hard-core deltagerne sagde: "DOF er god til at lave fantastiske fugleture, men det her overgår alt på turen."

Deltagere

Anne Birgitte Dahl-Hansen, Ole Frederiksen, Ebbe A. Hansen, Kaj Kampp, Inger Meltofte, Nils-Erik Norsker, Isabel M. Olesen, Andreas H. Petersen, Peter Schousboe, Søren Skov og Hanne Wichmand.

DOF-leder: Hans Meltofte

Leder og organisator i Kina: Jesper Hornskov

Forside: "Lillebroderen", Gyala Peri, til turens højeste tinde, den 7756 m høje Namcha Barwa. Foto: Hans Meltofte.

Dagbog

Af Hans Meltofte

Lørdag den 31. marts

Hvordan har man det, når man skal til Tibet? Hvor vildt! Et af verdens mest mytiske lande, og samtidig et land, der nu har været besat af den store nabo i øst i mere end 50 år. Men ikke alene skulle vi til Tibet, vi skulle til et af de mindst besøgte områder i sydøst, hvor alle de fire store floder i Sydøstasien løber side om side i parallelle dale, og hvor kun ganske få ornitologer havde været før os. For de fleste af os var dette en drøm, der skulle gå i opfyldelse, og den begyndte kl. 10.40, hvor vi mødtes i Kastrup Lufthavn lørdag den 31. marts. De fleste havde været med til formødet, mens andre end ikke havde set hinanden før. Omvendt var vi ni, der i forskellige kombinationer havde rejst sammen tidligere og kendte hinanden ganske godt.

Vejret var det flottest tænkelige, og turen til Helsingfors gik fint. Flyet havde et kamera i næsen, så man kunne følge med under starten og landingen – ganske sjovt. I Helsingfors var der to timers ventetid, hvor Ebbe fik købt fem stænger smøger efter grundige overvejelser, om hvorvidt han kunne overleve tre uger på filtercigaretter – indtil han fandt nogen, hvor der var et billede af fabrikken uden på: Camel!

Vi var lidt under tidspres, da vi havde relativt kort tid i Peking, inden vi skulle videre med flyet til Kunming. Derfor var det ærgerligt, at vi spildte tre kostbare kvarter uden nogen forklaring, inden flyet lettede. Vi fløj natten over, og selv om den var seks timer forkortet pga. tidsforskellen, var det rart at få sovet lidt. Inden da fik vi et elendigt flymåltid bestående af nudler og laksetern. På trods af mørket kunne man se, at Sibirien var snedækket, hvilket ikke kunne undre, da vi allerede i Finland havde set, at søerne var isdækkede.

Aftensmad i Kunming – turens højeste standard. Foto: Inger Meltofte.

Søndag den 1. april

Vi landede i Peking kl. 06.41 – seks timer tidligere på dagen end på vores indre ure. Vi syntes, at det tog en helvedes tid at komme igennem køerne til skrankerne med helbredsattester, pas, told og bagageudlevering, men i virkeligheden gik det ganske glat, og alles bagage var heldigvis med – altid lidt 'spændende'. Det er en supermoderne lufthavn, og Jesper stod parat til at modtage os, inden vi ilede over til indenrigsterminalen og boardede flyet til Kunming. Åbenbart en populær afgang – der var så mange med, at alle undtagen to i gruppen røg på første klasse! Det var skyet under det meste af flyvningen, så der var ikke meget at se.

I Kunming, som er Yunnan-provinsens hovedstad og en moderne storby med 5 mio. indbyggere, kørte vi straks til vores supermoderne hotel, hvor nogle besluttede sig for at tage fat på fuglekiggeriet med det samme i byens botaniske have, mens de fleste enten ville slappe af eller se sig lidt om i byen. Her var der alt fra skyskrabere i stål, beton og glas til tiggere i gaderne, inkl. krøblinger og kvinder med småbørn på armen. Der var helt moderne forretninger, med alt man kunne ønske sig, og i sidegaderne kunne man købe eksotiske frugter såsom dragefrugt, som alle fik smagt, samt fine håndarbejder. Der var masser af biler i gaderne og kun få cykler.

'Botanikerne' fik bl.a. set Rødkappet Halemejsje (Black-throated Tit), Blåvinget Minla (Blue-winged Minla) samt Røddøret og Brunbrysted Bulbul (Red-whiskered og Brown-breasted Bulbul). Aftensmaden var et førsteklasses kinesisk måltid med masser af lækre retter på en rotérbar glasplade midt på bordet, som skulle blive standardudstyr på restauranterne på hele turen. Alle fik genopfrisket deres færdigheder med spisepindene – eller gjort deres første spæde forsøg på at styre dem. Ingen kære mor, alle skulle have det lært. Jesper gav god øl til maden.

Langhalede Minivetter var turens farvestrålende følgesvende. Foto: Nils-Erik Norsker.

Mandag den 2. april

Op kl. 05.45 til lidt frugt, og så af sted til Xishan (=de vestlige bjerge), hvor vi indtog hotellets morgenmadpakker på en parkeringsplads. Det var ikke let. Der var smør og marmelade, men ingen knive. Det var ved et fint tempel med masser af fugle, bl.a. fine Langhalede Minivetter (Long-tailed Minivet), som skulle blive turens tilbagevendende farveflashes, skildpadder, guldfisk og kæmpefrøer. Bagved var der en fin skov med en bred, befæstet sti og en del kinesere på udflugt.

Højdepunkterne her var Pletbrystet Segltimalie (Spot-breasted Scimitar-Babbler), Rustkronet og Brillealcippe (Rusty-capped og Spectacled Fulvetta), Hvidbrynet Tornskadetimalie (White-browed Shrike-Babbler) og den farvestrålende Ildhaletimalie ("Peking Robin"). Men også syv arter løvsangere – heriblandt 20 Fuglekongesangere og fem Hvidbrynede Løvsangere – samt turens eneste Store Flagspætter, Gråisset Flagspætte (Grey-capped Pygmy Woodpecker), Brun Fluesnapper og Bjergskædderfugl (Mountain Tailorbird). Frokosten blev indtaget udendørs i gården til i templets restaurant, hvor der også var kunstudstilling og -salg.

Tilbage ad nogle motorvejsudfletninger, som ikke lader Los Angeles noget tilbage, og ud i lufthavnen, hvorfra vi efter en helvedes ventetid – og lange samtaler med en kinesisk astronom – kom af sted til Lijiang. Her blev vi hentet i lufthavnen af vores fire Land Cruisere, hvoraf tre var kørt hele vejen fra Xining, hovedstaden i Qinghai-provinsen (Nord-Tibet), og den fjerde var kørt hertil fra Lhasa. Besætningen bestod af fire kinesiske chauffører, en kinesisk logistikleder og en tibetansk guide, som skulle blive vores alle sammens darling: "Little Big Man" Dopjor.

Disse fire biler skulle være vores faste holdepunkt i tilværelsen de næste tre uger. Allerede på turen ind til byen fik vi en forsmag på, hvad det også skulle indebære: Alle fire Land Cruisere kørte venstre om en stor rundkørsel – hvorfor spillede tid og benzin på at køre den rigtige vej rundt, og hvorfor i det hele taget holde sig til højre for de dobbelt optrukne midterlinier, når der er masser af plads i venstre vejbane? – Som f.eks. rundt i et venstresving på en bjergvej!

Indkvartering på fint lille hotel nær den park, som skulle blive vores lille lokale fuglemekka de næste tre dage. Lijiang ligger i 2000 m's højde over havet.

Tirsdag den 3. april

Op kl. 05.45 til et spartansk morgenmåltid og derefter straks ud i Black Dragon Pool Park. Foruden selve parken med søer og mange gamle træer var der et mindre bjerg med ung fyrreskov samt mange gravpladser på toppen med meter-store dekorationer i plast og glimmer. Her fik vi vores første fysiske "trim" i form puklen op ad bakke med tilhørende åndenød – et stadigt tilbagevendende scenario på turen – og her var der fint med Gråspætter samt Højlands- og Yunnanspætmejsjer (Naga og Yunnan Nuthatch), hvoraf et par Højlandsspætmejsjer byggede rede og murede ler i redehullet, ligesom vi så fine Rustdrosler (Naumann's Thrush), Blåpandet Rødstjert (Blue-fronted Redstart), en flot han af Stor Stendrossel (Chestnut-bellied Rock Thrush), Goulds Solfugl (Mrs. Gould's Sunbird) og de første Vandrødstjarter (Plumbeous Redstart), som skulle blive tro følgesvende ved alle floder og vandløb på turen. Desværre kunne man se, at der trods Lijiangs status som World Heritage Site var god gang i fældningen af de store træer, og vores target-art, Kæmpespætmejsje (Giant Nuthatch) svigtede da også, ligesom Ørepletet Timalie (Roufous-tailed Moupinia) heller ikke sås under opholdet her.

Sent på eftermiddagen kørte vi ud til en stor lavvandet sø, Lashiba Lake, med flere tusinde svømmefugle. Det tog ikke lang tid, inden en han af Sibirisk Krikand var i skoperne og senere fem Hvidøjede Ænder, Trane, Sort Stork og hundreder af Rustænder, Kinesiske Pletnæbbede Ænder (Chinese Spotbill) samt Toppede og Små Lappedykkere. Hertil to Blå Glenter, 20 Rosapibere (Rosy Pipit), 25 Dværgværlinger og turens eneste Blå Kærhøg, Gråhovedede Viber (Grey-headed Lapwing), Lille Præstekrave, Citronvipstjarter og Cistussanger.

At så mange svømmefugle kan opholde sig så tæt på en by og med mange fiskere mv. ved selve søen kan formentlig tilskrives forbudet med at private ejer skydevåben efter Tien An Men-demonstrationerne i 1989.

Under aftensmaden frøs vi med anstand i pibende gennemtræk i restauranten.

Onsdag den 4. april

Stærk regn om natten og let regn i en times tid om formiddagen. Dagbogsskriverens store nedtur: dårlig mave så det kunne gøre noget! Resten af holdet ud til det 5596 m høje Jadedragebjerg med skovklædte skråninger med masser af fugle hele formiddagen, men også et stort nyligt ryddet område, hvor Jesper tidligere har set godt med fugle. Ingen hønsefugle, men Rødstrubet Krognæb (Crimson-browed Finch), Besra, Rødnæbbet Kitta (Red-billed Blue Magpie), den lokale Sortmejsje (Black-bibbed Tit), Brunøret Halemejsje (Black-browed Tit), Sortøret Sibia (Black-headed Sibia), Kinesisk Rødstjert (Hodgson's Redstart), Flodrødstjert (River Chat), Brunbrystet Jernspurv (Rufous-browed Accentor) og tre arter rosenfinker.

Eftermiddagen i byen og en tur i parken med bl.a. Blå Fløjtedrossel (Blue Whistling Thrush), Lysvinget Solsort (Grey-winged Blackbird) og Sumatrablomsterpikker (Buff-bellied Flowerpecker). Hertil bød dagen på hjemlige indslag som Isfugl, Landsvale, Nøddekrige, Skovskade, Husskade, Spætmejsje, Musvit (selv om den lokale Grønryggede Musvit [Green-backed Tit] ligner vores Musvit mere), Sortmejsje (her ude med top), Fuglekonge, Gærdesmutte, Bjergvipstjert, Hvid Vipstjert, Lille Korsnæb og Skovspurv, hvoraf flere var almindelige på hele turen. Fra hotellet kunne vi hele dagen høre kinesernes favorit-burfugl syngende, en Sangskadedrossel (Hwamei).

Vi talte om samfundsforholdene i Kina, hvor korrupsionen er en af de værste i verden, og hvor skatterne går til privilegier til politikere og embedsværket og ikke til opbygning af samfundet og sociale ydelser til de mange hårdt trængende. I sammenligning med Kina er Danmark en socialistisk mønsterstat!

Gård i Lijiang. Foto: Hanne Wichmand.

Skærtorsdag den 5. april

Igen op kl. 05.00 og ud til Jadedragebjerget, hvis sne- og gletscherdækkede toppe stod bleghvide i det gryende morgenlys og senere på dagen var næsten helt skyfrie og nu badet i stærk sol. Kold morgenmad mens solen stod op og de første fugle begyndte at give lyd fra sig. Dette skulle blive vores dagligt tilbagevendende "Toyota-buffeter" med kaffe, te, forskellige slags brød (som det er svært at skaffe i Kina, men chaufførerne stod på hovedet for at skaffe os noget spiseligt), pølse, marmelade, honning, havregryn, frugt, valnødder og rosiner, som lagde en god bund for en som regel meget lang formiddag.

To Koklassfasaner blev set i skovkanten, og vi birdede langs vejen og dykkede et stykke ned i skoven, hvor vi bl.a. nød en time eller to i en sumpet lysning med gode fugleobservationer. Af nye fugle blev det bl.a. til turens første Kongeørn, den eneste Østlige Hvepsevåge (Oriental Honey Buzzard), Hvidbrynet Alcippe (White-browed Fulvetta), Himalayablåstjert og 10 Tibetsiskener (Tibetan Siskin). Hertil endnu flere Diadem- og Skægyuhinaer (White-collared og Rufous-vented Yuhina).

Skoven var blandet nåle- og løvskov med kirsebær og pil i blomst, men stadig uden blade. Også blomstrende mini-rododendron og masser af skægglav på mange af træerne. Solen stod højt på himlen med to enormt flotte haloer midt på dagen, og Jesper fik et lettere hedeslag i den stærke sol.

Køreturen hjem gik med 120 km i timen og hornet i bund, hvilket førte til et bastant ønske om, at der ikke skulle køres stærkere end 80 km i timen på resten af turen. Alene vejenes tilstand betød, at dette blev overholdt det meste af vejen.

Aftentur i parken med fine obs af Hvidbrynet Skadedrossel (White-browed Laughingthrush) og Gulstrubet Værling (Yellow-throated Bunting).

Langfredag den 6. april

En sidste morgentur i parken kl. 07, inden vi lettede anker og startede på vores tur mod Tibet kl. 12. Morgenturen gav gode obs af både almindelig Babax (Chinese Babax) og Sodhovedet Bulbul (Sooty-headed Bulbul), som også blev de sidste på turen. Også Hvidbrynet og Hvidhalet Løvsanger (White-tailed Leaf Warbler) samt Hvidbrynet Skadedrossel og flere andre "kinesiske" arter tog vi afsked med her.

Vi krydsede Yangtze og fortsatte langs floden mod øst, inden vi drejede op langs en biflod, lige inden Yangtze løb ind i den lange Tiger Leaping Gorge omgivet af spektakulære, snedækkede bjerge. Her spiste vi frokost og var så heldige at score Rødbrun Papegøjenæb (Brown-winged Parrotbill), og hvor der var hundredtallige sværme af Asiatiske Bysvaler (Asian House Martin) med enkelte Orientsejlere (Fork-tailed Swift) og en Rødrygget Svale.

Kort efter blev vi stoppet af et bilsammenstød, hvor en bus var kørt ind i siden på en lastbil. Der var heldigvis ikke sket større skade, men dels skulle man vente på at politiet ankom og kunne skrive rapport, dels benyttede mange af bilerne lejligheden til demonstrere den mest utroligt asociale adfærd ved at køre op langs rækken af ventende biler og dermed så godt som blokere vejen, da der endelig blev hul igennem. Selv busser kørte op i 2. position, hvilket betød, at det var et værre bøvl at få løst køerne op bagefter. Selv ikke i Sydamerika har jeg set folk opføre sig så asocialt.

Senere kom vi op på en højslette med fine lerstampede 2-etages huse. Det var Naxi-land, folket hvor kvinderne bestemmer. Højeste punkt på ruten var 3294 m, og landet her var stort set skovløst. Af fugle blev det yderligere til de første Tårnfalke, 120 Sibirske Alliker (Daurian Jackdaw) og turens eneste Langhalede Rosenfinke (Long-tailed Rosefinch).

Efter godt 150 km's kørsel nåede vi Zhongdian, som ligger i 3344 m's højde, og hvor vi tilbragte natten på et iskoldt hotel. En af deltagerne havde dårlig mave.

Lørdag den 7. april

Afgang fra Zhongdian kl. 06.30, hvorefter vi kørte op i et pas på 3594 m. Her var der endnu skov, og vi nærmest kravlede yderligere 300 m op, hvor vi blev belønnede med først to så yderligere to Blodfasaner og flere hørt på afstand. Her var der også Kæmpeskadedrossel (Giant Laughingthrush), Langhalet Drossel

(Long-tailed Thrush), Hvidstrubet Rødstjert (White-throated Redstart) og fine Hvidvingede Kernebidere (White-winged Grosbeak). Skoven var meget udtyndet, og flere steder var der renafrydninger.

Fra bjerget fik vi øje på en masse Sorthalsede Traner og andre vandfugle i en sump nede ved den vej, som vi tidligere havde kørt ad, så en del af os besluttede at gå ned igen og køre ud til tranerne. Som sagt, så gjort. Vi kunne komme forholdsvis tæt på, men vores gode Dopjor viste her igen, hvor specielt et menneske, han er. Hvor guider oftest blot går tættere og tættere på, indtil fuglene flyver, formanede han os om at holde afstand, selv om han ikke er naturguide! Vi kunne her sidde og beundre 33 Sorthalsede Traner i teleskopet sammen med 160 Rustænder og mere end 1000 Krikænder, Gråænder, Knarænder og Kinesiske Pletnæbbede Ænder m.v. Samme dag så vi 30 nordtrækkende Indiske Gæs, ligesom Himalayagrib, Bjerghøgeørn (Mountain Hawk Eagle), Alpekrage og Klippesvale kom på bogen for første gang.

Vi passerede yderligere tre pas på over 4000 m, hvor der var sne, koldt, bart og – noget overraskende – ikke en fugl! Dvs. desværre heller ikke nogen af de koboltblå Grandalaer. Ind imellem passerede vi Yangtze to gange, så vi stadig var øst for floden. Her nåede vi Deqen (3480 m.o.h.) kl. 19.30 efter 184 km's kørsel og kunne med glæde konstatere, at der var varme på værelserne. Men lige inden stoppede vi for at beundre et bjergmassiv med fire sne- og gletscherklædte toppe på over 6000 m – den højeste 6740 og yderligere en 5-toppet krone på 5471. Nu var vi omgivet af rigtige tibetanere – og endnu en af deltagerne havde dårlig mave.

Første Påskedag, søndag den 8. april

I det tidlige morgengry passerede vi bjergmassivet fra i går, men alt var indhyllet i skyer. Vi startede dagen med en lang nedkørsel og spiste så morgenmad – den velkendte ”Toyota-buffet” – i vejkanten ved Yangtze, hvor det var ikke så lidt lunere end i Deqen. Og så var de gode, asfalterede veje forbi for denne gang. Mere end 100 km vejarbejde langs grus- og skærveveje med ventetider her og der, hvor der skulle foretages sprængninger, eller vejen skulle ryddes, før vi kunne komme igennem. Vi passerede Yangtze for fjerde gang og var nu endegyldigt vest for floden. Snart efter passerede vi Hung La passet i 4470 m's højde.

Skoven lige nedenfor passet var gammel nåleskov, hvor sneen stadig lå i driver på skyggefulde steder. Vi afspillede stemmen af Gulstrubet Monal (Szechenyi's Monal Partridge) igen og igen, men kun en enkelt deltager hørte noget, der svarede til kaldet.

I dalene var der masser af flotte tibetanske huse, men bjergsiderne var tørre og overgræssede. Til gengæld var der mange grønne oaser, hvor der kunne hentes vand til kunstvanding i småelve i kløfter og langs floderne. Mange steder var der kilometerlange vandtunneller hugget ind i bjergsiderne, hvor en grøn næsten vandret stribe frodig vegetation røbede, at der var vand til stede lige inde bagved bjergsiden.

Af fugle så vi turens første Lammegrib, 50 Bjergduer (Blue Hill Pigeon), en perfekt Murløber, første Tibetanske Husskade, 10 Tibetløbekrager (Hume's Groundpecker, den ”flyvende lemming”) og hundreder af Fjeldrosenfinker (Plain Mountain Finch) foruden to arter pibeharer. Hertil Eosrosenfinke (Pink-rumped Rosefinch) set af nogen, men dagens absolut overraskelse var dog en flot og samarbejdsvillig Burmatornskade (Burmese Shrike).

Burmatornskaden. Foto: Nils-Erik Norsker.

De kunstvandede marker lå som frodige oaser i et ørkenlandskabet. Foto: Inger Meltofte.

Hotellet i Markham, hvor vi overnattede efter en dagsmarch på 223 km, var så koldt, at vi sov i vores soveposer. Men højden var også 4060 m.o.h. Der var ingen vand i hanerne eller i toiletterne. Det måtte vi hente i beholdere ude på gangen. Til gengæld var der nogen, der havde varmetæpper i sengene!

Nu var også Jesper blevet syg. En ondartet halsvirus, som også gjorde livet surt for en anden deltager.

Anden Påskedag, mandag den 9. april

Ingen havde noget forhold til, at det var påske, søndag eller mandag. Dagene begyndte at flyde lidt ud i et, fordi vi flyttede hver dag. Også dagbogsskriveriet blev klemt af mangel på pauser til fordybelse og fordøjelse, bladren i fuglebogen eller hvad man nu har brug for.

Vi startede kl. 06.45 og spiste som sædvanlig morgenmad i en vejkant. Det var grusveje det meste af vejen, og det var vilde og flotte landskaber. Vi passerede tidligt Mekong, og i løbet af dagen kørte vi over tre pas på mere end 4000 m og yderligere Dungda La passet på 5008 m. Her var der øde med is, sne og tusinder af bedeflag som i mange af de andre høje pas.

Dagens højdepunkter var en Tibetansk Gazelle oppe i det høje pas og et ungt Blåt Får ikke langt derfra, som sprang ned på vejen fra en afsats i fem meters højde og fortsatte ned af bjergskråningen, hvor vi kunne se den flere steder stå og se på os. Hertil så nogen af deltagerne tre Tibetanske Murmeldyr.

I løbet af dagen fik vi flere haglbyger med isdannelse på forruderne af bilerne, men fuglene fejlede ikke noget med seks Kongeørne, en Dværgørn, fire Lammegribbe, 15 Himalayagribbe, to Højlandsvåger (Upland Buzzard), 20 Bjergirisker, 10 Brune Jernspurve (Brown Accentor) og de første to arter snefinker; Tibetansk og Rustnakkesnefinker (White-rumped og Rufous-necked Snowfinch). Hertil Vandstære, Bjergrødstjert (Güldenstadt's Redstart), Hvidhalset Solsort (White-collared Blackbird), seks Bjerglærker, to Mejsesangere (White-browed Tit-Warbler) og syv Kinaparakitter (Lord Derby's Parakeet), som drøede forbi, så kun få fik set dem. Og så tog vi afsked med de sidste Brunbrystede Bulbuler, Plebrystede Segltimalier, Babaxer og Gråhovedede Skadedrosler (Elliot's Laughingthrush).

Sidst på dagen passerede vi Salween i tiltagende mørke, og den sidste del af turen mod Baxoi var det helt mørkt. Værelserne på hotellet var ok, men vi kom først i seng over 11 efter at have kørt 354 km på grus- og bjergveje. Højden var her "kun" 3180 m.o.h.

Tirsdag den 10. april

Op kl. 06. Efter nogle kilometers kørsel gik koblingen i stykker på den bagerste bil, men vore håndplukkede chauffører klarede selv reparationen, medens vi spiste morgenmad og derefter gik en kort tur i omegnen. Langs en lille elv var der Vandstære og flotte Kinadrosler (Kessler's Thrush).

Bilen blev repareret, og vi kørte videre op til munden af en højtliggende dal, som vi gik en lang tur ind i. Allerede tidligt kunne vi høre kongehøns fra flere af de høje skråninger, og længst inde i dalen lykkedes det Jesper at spotte en Tibetkongehøne langt fenden i vold oppe på en bjergskråning. Alle fik set

Bjerglærke. Foto: Søren Skov.

Jesper, Dopjor og Andreas i 5000 m's højde. Foto: Inger Meltofte.

den rimeligt – på trods af drivende snebyger, som obstruerede udsynet. På det tidspunkt sad vi midt mellem 112 dzoer, som er en krydsning mellem yakokser og tamkvæg. De blev passet af to hyrder, som vi hyggede os godt med, og som viste en nyfødt kalv frem.

Området var voldsomt overgræsset, så der kun var stikkende buskads og græs i golfbanehøjde. Fra en sump i dalbunden lettede en Bjergbekkasin (Solitary Snipe), og på en næsten helt isdækket sø på den anden side af vejen lå der Rustænder.

Vi fortsatte over Ngaluk La passet på 4618 m og videre ned gennem stejle dale med intakt skov på den modsatte side af den med vejen, som vi kørte på. Snefaldet i går betød, at der lå nysne helt ned i skovene, og der kom yderligere sne til i dag. Her stod det hele virkelig på højkant, og mange steder på bjergsiderne lå der lange snetunger fra vinterens laviner. Vi passede også en stor sø, Ngan Tso i 3720 m's højde, hvor der lå to Hvinænder og gik en Silkehejre! Ellers gav det turens første Alpealliker, Amurrødstjert (Daurian Redstart), Skælstrubede Alcipper (Chinese Fulvetta) og Langhalede Skadedrosler (Prince Henri's Laughingthrush) samt 20 Bjerglærker, 25 Mørkhovedede Rosenfinker (Brandt's Mountain Finch), ni Stribede Rosenfinker (Eastern Great Rosefinch), en Gråhovedet Dompap (Grey-headed Bulfinch) og de sidste Rødnæbbede Kittaer (Red-billed Blue Magpie).

Langs vejen mødte vi en del pilgrimme, mest kvinder i små grupper, som vandrede med rygsække mod Lhasa. Dopjor fortalte, at sådanne pilgrimsture kunne tage mellem nogle måneder og tre år, alt efter hvor langt, pilgrimmene gik. Nogle gik "kun" til Lhasa, mens de ihærdige fortsatte til Shigatse eller endda til Mount Kailash i det vestlige Tibet. Enkelte mænd tog turen som en lang række glidefald, hvor man strækker sig ud på vejen med håndfladerne mod hinanden, hvorefter man rejser sig op og tager to skridt, så man står, hvor fingerspidserne nåede til. Så ned igen osv. En sådan pilgrim, som vi fulgtes med forbavsende langt, gik dog 7-10 skridt mellem hvert glidefald. Sammen med ham var så en makker med en trækvogn med deres habengut. Undervejs lever de af almisser, som folk generelt er gavmilde med. Tilbageturen tages som regel med en lastvogn eller bus.

I Bomi, hvor vi skulle være i fire nætter i kun 2743 m's højde, måtte vi ind på tre hoteller, inden vi fandt et, der var tilfredsstillende, men på grund af el-mangel dog stadig uden varme på værelserne. Fint så det ellers ud udefra, det forudbestilte, helt nye hotel, men trods tre opringninger i løbet af eftermiddagen var de totalt uforberedte på vores ankomst, og foruden varme på værelserne manglede der også varmt badevand!

Mange steder var der rester af laviner langt ned i skovene. Foto: Inger Meltofte.

Onsdag den 11. april

Af sted kl. 06.45. Området syd for floden, havde vi desværre fået besked om, var forbudt område, så vi kunne kun lige stikke næsen indenfor. Sagen er den, at Indien de facto behersker et stort område syd her for, som formelt ligger på tibetansk/kinesisk territorium. Derfor anser kineserne det for militært følsomt.

Der var lave skyer og småregn det meste af formiddagen, og de foregående dages snefald havde pudret alle nåletræerne på de høje skråninger hvide. Vi fandt senere ud af, at skyerne var en del af et større vejrsystem, som havde givet fem dages konstant sileregn på Himalayas sydskråninger – helt usædvanligt i april – så vi slap nådigt. Det var en alfeskov med store gamle træer, især gran og fyr med enkelte blomstrende rododendron. Kirsebær og pil var ved at være afblomstrede, men til gengæld ved at få blade. Her var der fint med Nøddekriger og Gulnæbbede Kittaer (Yellow-billed Blue Magpie) samt Himalayaalcipper (Ludlow's Fulvetta), Gråørede Alcipper (Streak-throated Fulvetta) og masser af Hvidskæggede Skadedrosler (Black-faced Laughingthrush). Hele 75 Kinaparakitter sås i overflyvende flokke, og vi hørte en Halsbåndsurveugle (Collared Owl) langt væk.

Om eftermiddagen kørte vi langs floden og spejdede efter Ibisnæb, som det lykkedes at finde to af, men på forholdsvis stor afstand. Derefter var vi på en fin skovtur lidt længere nede end om formiddagen med et par Brunbuede Flagspætter (Rufous-bellied Woodpecker), Hvidhalsede Solsorte, Blårøde Fluesnappere (Slaty-backed Flycatcher) og meget fine Gulnæbbede Kittaer.

Tibetanerne her var som overalt på turen smilende og imødekommende, og mange både voksne og børn vinker og råber, når man kører forbi. Hyrderne i den høje dal fra i går må jukke rundt i sne i dag i deres små lærredssko, efter al den sne, der er faldet i nat og i formiddag.

Torsdag den 12. april

I dag gik vi en fin tur op gennem en dal sydvest for byen med 600 m's stigning, indtil vi nåede fronten af et lavinespor, som havde lagt alle træerne ned i et 100 m bredt bælte langs en lille elv. Her var der udsigt til sne- og isklædte tinder, og her sad vi et godt stykke tid og spiste lidt snacks. Det var en flot skov, men næste alle de store træer var fældet i den nedre del af dalen, og der var godt gang i motorsavene og økserne længere oppe også. Faktisk kunne man se, at al skov havde været ryddet på mange af bjergsiderne, som nu var dækkede af 30-40-årig opvækst af fyrretræer. Ovenfor selve Bomi var der brændt store partier fra bykanten og langt op af bjergskråningerne.

I dalen var der fine partier med tornet eg og rododendron i flere farver samt masser af sommerfugle, især takvinger, men også Sørgekåbe og "Citronsommerfugle". Fugleoplevelserne var især fine Sortspætter, Gråspætter, Rødnakkede Segltimalier (Streak-breasted Scimitar-Babbler), tre arter skadedrosler, Rødhalede Minlaer (Chestnut-tailed Minla), Orangestrubede Fluesnappere (Rufous-gorgeted Flycatcher), en fin Irfluesnapper (Asian Verditer Flycatcher) og seks helt fabelagtig flotte Båndrosenfinker (Three-banded Rosefinch). Igen i dag blev det til 75 Kinaparakitter i overflyvende flokke, men en lille flok landede, og nogle nåede at se dem i teleskoperne. Inger så tillige tre macaque-aber.

Eftermiddagen bød på forsøg på at fotografere Ibisnæb, men uden det store held, samt kratlusk uden for byen. Under kørslen hertil var vi på nippet til at køre både et barn og en mand ned. De løb/gik direkte ud foran bilerne, men det bidrog jo heller ikke til sikkerheden, at farten havde sneget sig op på 70 km i timen gennem beboede områder med masser af mennesker og husdyr langs vejene.

Jesper er stadig syg, men han holder det ekstreme aktivitetsniveau ved at spise tre gange så meget som alle andre og så tage 1/3 liter kondenseret sukkermælk til dessert! Vores anden "patient" hoster stadig og undlader at tage med på de lange ture.

Fredag den 13. april

Heldagstur syd for Bomi, hvor der var særdeles godt med fugle omkring et par små gårde, som vi besøgte allerede to dage tidligere, og hvor vi stiftede bekendtskab med et ung par og deres lille dreng, som Dopjor selvfølgelig straks fik charmeret. Imens kunne vi glæde os over Rødstrubet Krognæb, Blårød Fluesnapper, Blåpandet Rødstjert og parret af Brunbuede Flagspætter fra den anden dag ved redehul. Til gengæld var

Nyudsprungne blade og blomster nær Bomi. Foto: Inger Meltofte.

der så godt som ingen fugle oppe på den bjergkam, som vi asede og masede os op på gennem brombærkrat og væltede træstammer. Derfor vendte syv af os om og tog tilbage til byen for en lille siesta, hvorefter vi kørte ned langs floden for at se efter Ibisnæb. Det lykkedes. ”The chosen few”, som gik hele vejen ud til fuglene, kunne nyde et par på mindre end 40 m’s afstand, hvor de helt efter bogen gik og fouragerede ved at stikke det krumme næb ind under stenene på flodbredden. Isabel kunne filme dem gennem teleskopet, så alle var gule og grønne af benovelse om aftenen. De fleste fik dog revanche nogle dage senere (se den 19. april).

I skoven var de fleste store træer fældet, men mange lå tilbage i skovbunden blot for at rådne op. Forklaringen vi fik, var, at disse fældninger var sket lige op til det forbud mod kommerciel træfældning i dalene her, som blev indført i 1998 af hensyn til skovens evne til at holde på regnvandet og dermed beskytte dalene nedstrøms.

Også godt med sommerfugle, såsom Tidsselfugl og ”Blåt bånd”, samt blomstrende skovsyre, jordbær, potentil, mælkebøtte, viol og vortemælk. Hertil fantastiske panoramaer med sne- og gletscherklædte tinder. Hen på eftermiddagen optræk med vindbyger og sandfugning på flodsletterne.

Lørdag den 14. april

Afgang fra Bomi på en kort tur ad superfin vej til vores næste overnatningssted, Tangmai, kun 89 km væk, men i et nyt dalsystem og i en højde af kun 2000 m.o.h. – det laveste efter starten på turen i Lijiang. Også her skulle vi være i fire nætter.

Stop flere steder undervejs bl.a. for at se på en Bjerghøgeørn højt over en bjergkam og gå i nogle timer op gennem en fin slugt med løvskov med mange gamle mosgroede træer og orkideer, som dog endnu ikke var i blomst. Til gengæld var der kæmpeanemoner og store citronsommerfugle, og vi kunne nyde en Toppet Duehøg (Crested Goshawk) i lang tids displayflugt over sit territorium. Hertil Løvmejse (Yellow-

browed Tit) og Kastanjekronet Sanger (Chestnut-crowned Warbler) som en fin finale sammen med et par Skællede Skovduer (Speckled Wood Pigeon) i toppen af et stort træ.

Vi nåede Tangmai til frokost og blev indkvarteret på et ”vejingeniørhotel” med store og flotte værelser, men med fælles toilet og bad. Det var en oplevelse i sig selv, da vi delte det med kineserne.

Efter et par timers siesta kørte vi videre ud af vejen mod vest, hvor en stor bro krydsede Parlung River, som er en biflod til Yarlung Tsangpo, som igen er den øvre del af Brahmaputra, Indiens tredjestørste flod. Vejen videre herfra var en smal grusvej nærmest klistret op på siden af mange hundrede meter næsten lodrette bjergvægge som en anden svalegang på et højhus. Flere deltagere fandt kørselen her ganske nervepirrende, men skoven var superfin med Stribede Skadedrosler (Striated Laughingthrush) og adskillige Sorte Bulbuler (Black Bulbul) og Gråhovedede Fluesnappere (Grey-headed Flycatcher) samt Sortmasket Sanger (Black-faced Warbler), Gulstrubet Alcippe (Yellow-throated Fulvetta), Orangebuget Niltava (Rufous-bellied Niltava) og Brunkronet Krattimalie (Rufous-capped Babbler). Hertil hørte vi adskillige Gråbugede Tesiaer (Grey-bellied Tesia) og Små Skæltimalier (Pygmy Wren-Babbler), som er ekstremt ”skulkende”, og som skulle komme til at plage os meget de kommende dage. Hen under aften startede et kor af Himalayaskægfugle (Great Barbet), ligesom vi hørte to Himalayaskovhøns (Common Hill Partridge), og der kom store flokke af Himalayasalanganer (Himalayan Swiftlet) forbi formentlig på overnatningstræk.

Søndag den 15. april

Ud kl. 06.30 langs ”svalegangen” fra i går med fuglekiggeri en time før morgenmad i håb af at score nogle hønsefugle. Det lykkedes, men desværre kun for DOF-lederen, som så en Kalijfasan-han i vejkanthen, inden den forsvandt ind i vegetationen. Ellers hørtes igen flere Små Skæltimalier og Brunsidede Busksangere (Brownish-flanked Bush-Warbler), og vi så en masse Stribede Skadedrosler, Gyldenvingedede Skadedrosler (Chestnut-crowned Laughingthrush) og Irfluesnappere samt Pragtsibia (Beautiful Sibia), Rødnæbbet Segltimalie på tæt hold, Ildkrone (Fire-capped Tit), Gråkindet Sanger (Grey-cheeked Warbler) og Orientminivet (Grey-chinned Minivet) foruden den stedlige race af den hjemlige Skovskade. Hertil Rødpandet Skælvinge (Rusty-fronted Barwing) udenfor sit kendte udbredelsesområde.

På vej tilbage blev vi mødt af en kolonne af kinesiske militærlastbiler på over 100, som det tog to timer for at krydse broen over Parlung River. Foran kørte en bil med en øverstbefalende, som kommanderede alle andre biler ind til siden, så kolonnen kunne komme frem, og mange af lastbilerne var overmalede med kinesiske skrifttegn, som sikkert fremhævede Kinas hjælp til det tibetanske folk. Imens var alt et støvhelvede.

Til aften obsede vi i 2½ time langs asfaltvejen øst for byen, hvor enkelte fik set Gråbuget Tesia ved hjælp af lang tids play-back. Ellers var der ikke meget.

Mandag den 16. april

Den første nye art fik de fleste allerede inden morgengry, hvor 3-4 Temminckstragopaner ”sang” fra skoven på bjergskrånningen bag hotellet. Andre havde hørt dem allerede aftenen inden.

Morgenturen gik igen til asfaltvejen øst for byen, men morgenmaden var det nu tyndet gevaldigt ud i. Det var ikke lykkedes at skaffe noget brød, og de gode pølser var spist for længst, så der kun var SPAM-kød tilbage. Naturen og fuglene fejlede imidlertid ikke noget, og vi fik set Grå Dompap (Brown Bullfinch), Grøn Tornskadetimalie (Green Shrike-Babbler), Sortstrubet Bjergprinia (Black-throated Hill-Prinia; split fra Hill Prinia og ny art selv for Jesper) og en smuk syngende Himalayanattergal (Indian Blue Robin). Også Skovgøg (Oriental Cuckoo) hørtes. Hertil to Kongeørne svævende langs skoven på den anden side af floden, hvor de begge satte sig fint til rette i et træ.

Overalt i skoven voksede der slyngplanter med tonsvis af røde bær op ad træstammerne, og fuglene åd flittigt af dem. Forbavsende få spætter. Intensiv spejden efter pattedyr på disse skrånninger gav intet.

Igen i dag passerede mere end 100 militærlastvogne vestpå, men takket være asfaltvejen slap vi for støvet.

Sidst på eftermiddagen kørte vi op til kløften fra den første dag, men det gav ikke noget særligt, bortset fra en livlig prutten selv fra pæne ældre damer. Der lå regntunge skyer over os, og insekterne bed

forbandet. Og så var der en, der var så uheldig at forstuve foden. Det blev imidlertid klaret med en professionel forbindelse, så det ikke var noget større problem.

Tirsdag den 17. april

Vi forsøgte at tage revanche for gårsdagens få fugle i den fine kløft. Det gav bl.a. fine obs af 60 Skællede Skovduer og 30 Hvidstrubede Skadedrosler (White-throated Laughingthrish). Nogle fortsatte længere op i kløften, mens andre vendte om og tog sig god tid tilbage. Første bil ud så to ret store rødbrune pattedyr med lange og tykke mørke haler og mørke ben. En grundig søgning efter hjemkomsten gav som resultat, at det var Himalayan Palm Civet.

Nu var flere orkideer i blomst, sammen med en stor "kandebæger"-blomst, og mange træer stod smukt nyudsprungne. Midt på dagen var der intens cikadesang, som om man var i troperne – men det var vi jo næsten også.

Eftermiddagstur igen langs asfalten i drøbende hede med Dværniltava (Pygmy Blue Flycatcher) og de sædvanlige tesiaer og skæltimalier, som ikke ville lade sig se trods hele og halve timers play-back.

Morgenobs på den gode vej øst for Tangmai. Foto: Andreas Petersen.

Onsdag den 18. april

Afrejse fra Tangmai kl. 06.30 med morgenobs på "svalegangen" i det sædvanlige støvbad. Igen var der nogen, der fik et glimt af Kalijfasanen i vejkanten, men ellers måtte vi denne formiddag vinke farvel til en lang række skovfugle og dermed til alle forhåbninger om at se både viftehaler (fantails) og kløfthaler (forktails).

Chaufførerne er nu holdt op med at køre i venstre side af vejen i svingene på bjergvejene, men i dag oplevede vi også, at en modkørende bil nær havde torpederet os ved at gøre det samme. Samtidig kunne man undre sig over, at kineserne ikke kender en af grundreglerne ved bjergkørsel, nemlig at bruge gearene til at bremse med ned ad bakke, så man ikke brænder bremsene op, eller de helt svigter. I stedet er bremsene vandkølede, men mange lugter fælt brændt alligevel, når de kører forbi.

Efter at være dykket ned i 1700 m's højde som turens laveste punkt, gik det igen op gennem en smuk sidedal med en fin flod med Asiatiske Vandstære. Efterhånden nåede vi op i fyrrezonen, og her var der et

”Toyota-buffet” ved Tangmai. Foto: Andreas Petersen.

sted, hvor der var en helt fantastisk udsigt til ”lillebroderen”, Gyala Peri, til turens højeste tinde, den 7756 m høje Namcha Barwa, som Yarlung Tsangpo tager en kæmpe sving omkring, inden den løber ned gennem en 5382 m dyb og 500 km lang kløft til Assam i Indien og bliver til Brahmaputra. Længere fremme ad vejen kunne vi se begge tinderne – og flere andre næsten lige så høje – men på lidt større afstand.

Vi spiste frokost i en skovhuggerby omgivet af græsningssæter, hvorefter vi fortsatte op gennem det 4515 m høje Serkhyem La pas med tusinder og atter tusinder af bedeflag flagrende i vinden fra lange snore. På de nordvendte skråninger var der stadig sne langt ned i skoven, som endnu ikke var sprunget ud, men i selve passet var der kun buske.

På vej op i passet havde vi nogle fine stop med adskillige superflotte Himalayablåstjerter og Toppede Mejsesangere (Crested Tit-Warbler) samt tre Pirolkernebidere (Collared Grosbeak) i toppen af et træ. Her hørte vi tillige Gulstrubet Monal, men desværre skete der også et uheld, idet en af deltagerne fik smadret sit kamera ved at tabe det fra en vejsten.

På den anden side af passet var der godt gang i de Tibetanske Solsorter (Tibetan Blackbird) og Blåpandede Rødstjerter, men snart efter gik det bare ned og ned, indtil vi kom ned på en enorm flodslette, hvor den moderne by, Bayi lå i 2900 m’s højde. Her blev vi indlogerede på et godt hotel.

Torsdag den 19. april

Det var så dagen, hvor vi kørte til Lhasa – denne mytiske by, som var Dalai Lamas hovedstad og det åndelige centrum for tibetanerne. Først kørte vi længe op gennem dalen med den store flodslette, som Bayi ligger på, og hvor der er intensivt landbrug. Allerede tidligt på dagen så vi adskillige Stor Babax (Giant Babax) og Eosrosenfinker, men ellers blev landskabet mere og mere tørt, og her så vi Tibetanske Agerhøns (Tibetan Partridge) og 75 smukke Sneduer (Snow Pigeon) foruden pænt med både Alpekrager, Alpealliker og Ravne samt 300 Bjergirisker. Mange steder var der bygget nye landsbyer til nomaderne, hvor hver landsby havde sin egen farve på tagene, og husene så fine og gode ud. Et sted passerede vi en nomadelejr, og et andet sted så vi to Ibisnæb gå og fouragere i en lille sump. Det gav superfine fotomuligheder til de to fuglefotografer, som ikke var med den 13.

Turens dyreste fugl, Ibisnæb i sump nær flod. Foto: Søren Skov.

Herfra fortsatte det opad til det 5000 m høje Mi La pas, som var næsten helt bart og stærkt præget af overgræsning og voldsom erosion pga. de store flokke af dzoer, og hvor vinden havde godt tag i de tusinder af bedeflag. Her havde vi helt fantastiske obs af en Slagfalk, der kom susende ned forbi os i et dyk formentlig efter nogen af de pibeharer, som der var mange af. Kort efter gled en stor skygge hen over os, hvilket var en smuk Lammegrib i lav højde. I alt blev det til 11 Lammegribbe og 15 Himalayagribbe den dag!

Så gik det nedad mod den store flodslettedal, som Lhasa ligger i. Her var der omfattende kunstvandingskanaler med Store Skalleslugere og fine tibetanske landsbyer. Ved selve Lhasa-floden så vi adskillige Store Sorthovedede Måger og Rustænder. Undervejs passerede vi Ganden Klosteret, som vi skulle besøge nogle dage senere, og snart kom Potala-paladset til syne som et imponerende og smukt bygningsværk på sit lille bjerg, højt hævet over den larmende storby, som Lhasa er i dag.

Efter en dagsmarch på 423 km blev vi indlogerede på et fint kæmpehotel lidt vest for Potala, hvor vi skulle være i fire nætter. Højden er her 3490 m.o.h., så også her kunne man vågne om natten pga. åndenød.

Fredag den 20. april

Op tidligt og ud til et kloster, som kun få besøger, fordi man ikke kan køre til det, men må "kravle" 340 m til vejs for at komme derop. Belønningen var dog stor, idet adskillige Tibetkongehøns, Tibetørefasaner (Tibetan Eared Pheasant) og Tibetanske Agerhøns nærmest gik rundt mellem benene på en og lavede display til alles fornøjelse. Især var det sjovt at høre kongehønsenes spovelignende "sang", som er meget den samme for alle arterne.

Inde i klosteret var vi så heldige, at nonnerne var i gang med en messe, som de fleste af os oplevede som et af turens højdepunkter. De bat-klippede nonner sad i lotusstilling på lange bænke, pakket ind i rødbrune kapper og med hver sin "salmebog" i form af aflange, løse ark, hvorfra de messede dagens tekster akkompagneret af en stor tromme og ind imellem bækkener og 5-6 m lange "alpehorn". Omgivelserne var et sandt orgie af Buddha-figurer, bodhisattvaer og skræmmende ånder, og luften var tyk af røgelse og lugten fra brændende smørlamper.

På vej derop mødte vi en tyk abbed, som mildest talt ikke så helt frisk ud, og som blev redet ned fra klostret på en yakokse, mens en mand gik på hver side og holdt ham i hånden for at forhindre, at han faldt af. Foran gik nogle nonner bl.a. med en iltflaske, så han var tydeligvis ikke vant til disse højder. Imens sad en nonne hele formiddagen på en lille bakke og øvede sig i at blæse på ”alpehorn”, hvilket var en helt utrolig lydkulisse og temmelig ufatteligt, hvordan hun kunne få så dybe toner ud af det.

Klosterets omgivelser var totalt udpinte, så der kun var tornebuske, og fårene var bogstavelig talt ved at dø af sult, mens gederne tilsyneladende klarede sig bedre. De æder jo hvad som helst, men de havde alligevel ikke klaret at æde alt det affald, der flød overalt. Her var der både Hvidbrynet Mejse (White-browed Tit), Mejsesanger, adskillige Langhalede Skadedrosler, en Murløber i sangflugt, fine Rødbrystede og Brune jernspurve samt både Stribede og Plettede rosenfinker (sidstnævnte et split fra Stor Rosenfinke [Caucasian Great Rosefinch]).

På vejen til og fra klosteret så vi flokke af Indiske Gæs og Rustænder, men kunne ellers undre os over, at der lå sand i store klitter hundreder af meter op ad bjergskrånningerne, og at vinden hvirvlede store støvskyer op. Langs floden var der yderligere adskillige Store Sorthovedede Måger og Brunhovedede Måger.

Mens vi var kørt derud som død og helvede tidligt om morgenen, blev der ikke kørt meget over 40 km i timen på vej hjem, idet der nu var fartkontrol og skrappe bøder. Så der er altså nogen, der er opmærksomme på den vanvittige kørsel i dette land.

Om eftermiddagen var vi en tur henne og se på Jokhang-templets omgivelser, men ikke inde i dette, Tibets helligste sted. Det skulle vi to dage senere. Men stedet er så fascinerende, at man må besøge det flere gange, og de fleste gik da også både to og tre gange rundt om templet sammen med pilgrimme og andet godtfolk svingende deres bedemøller. Vi blev konstant tiltalt ”look, look” af de hundreder af småhandlende, der faldt alt fra armbådsure til hovedskaller med hellige motiver, eller trukket i ærmerne af tiggere, hvoraf mange var børn. I templets indgang var flere snese pilgrimme i gang med glidefald-bønnerne, heriblandt helt unge mennesker, der ligesom alle andre havde medbragt små madrasser, så de kunne lave hundreder af glidefald uden at slide hul på knæ og hænder.

Spillende Tibetkongehøns gik på det nærmeste rundt mellem benene på os. Foto: Nils-Erik Norsker.

Aftensmaden blev indtaget på en restaurant med internationalt spisekort, hvilket vi alle benyttede til at få noget anderledes mad end de nudler og ris, som vi havde levet af nu i tre uger. Nogle havde dog mere brug for hammer og mejsel for at få kødet spist, end kniv og gaffel.

Lørdag den 21. april

Tur til Ganden-klostret, men først gjorde vi holdt i en sump ved floden, hvor vi spiste morgenmad og siden gik en tur, hvor vi så to Ibisnæb, Rødben, Dobbeltbekkasin, Svaleklire og en masse Små Sanglærker (Oriental Skylark).

Ved Ganden, som ligger i knap 4500 m's højde, gik vi først rundt ad pilgrimsstien, hvor vi så Himalayagribbe, en ung Lammegrib under os og en fin Alpejernspurv. Dernæst rundvisning i klostret med forklaringer af Dopjor, som i øvrigt dårligt kunne gå nedad, da han i går var faldet i søvn under et træ ved det andet kloster og derfor måtte løbe ned. Ganden var engang et af Tibets største og politisk mest indflydelsesrige klostre med 2000 munke, hvorfor kineserne jævnedet det med jorden under oprøret i 1959 og rødgardisternes hærgen i 1966. Nu er det næsten helt genopbygget, men kun få af relikvierne blev reddet. På selve klostret var der adskillige Alpekrager og Hærfugle.

På vejen hjem lykkedes det endelig at stoppe ved en landsby. Det begyndte dog med total fiasko i form af haglvej, byggepladsrod og mudder, men sluttede med et interessant besøg i en gård med husalter og ølbrygning, som Dopjor var mester for at organisere.

Ved floden var der fine Store Sorthovedede Måger. Eftermiddagen gik med shopping omkring Jokhang, og til aften spiste vi igen på den "internationale" restaurant.

Jokhangtemplet er Tibets helligste sted og mål for de fleste pilgrimme. Foto: Søren Skov.

Søndag den 22. april

Så blev det "Store Kultur-dag" med besøg både i Potala-paladset og i Jokhang-templet hhv. formiddag og eftermiddag. Jeg ved ikke, hvordan man skal beskrive Potala-paladset, for hvordan kan man anskueliggøre

et palads på 130.000 kvadratmeter og titusinder af Buddha-figurer og bodhisattvaer samt adskillige stupaer med de jordiske rester af tidligere Dalai Lamaer, hvoraf en er 13 m høj og belagt med 3700 kg guld? Men det er ikke mere noget levende palads, det er et museum. Ganske vist er der munke, der fungerer som opsynsmænd, men man føler det nærmest som at krænke privatlivets fred, når man bliver lukket ind i Dalai Lamas lejlighed. Og man bliver efterhånden totalt fortumlet, når man bevæger sig fra rum til rum, det ene mere fremmedartet end det andet. Alene navnet, som betyder ”Det Rene Land” eller paradys, siger noget om stedets storhed.

Med Jokhang-templet er det ikke meget anderledes. Dette er hovedmålet for de årligt tusinder af pilgrimme, som kommer til Lhasa fra alle egne af Tibet – og andre lande – og det er her den første Buddha-figur står, som i det 7. århundrede blev bragt hertil af en kinesisk prinsesse, som blev givet til den dengang betydende kong Songtsen Gampo i Tibet som ”fredsforsikring”, et fænomen som Europas historie jo også er rig på. Samme konge fik tilsvarende en prinsesse fra Nepal, som også bragte en Buddha-figur hertil, hvilket blev starten på tibetansk buddhisme. Buddha-figuren er besat med ædelsten og klædt i silke, og udenom står der sølvbeklædte søjler med dragemotiver. Ved indgangen står der fire skrækindjagende vagtkonger og yderligere to vagtposter – i bemalet ler, så det er tvivlsomt hvor meget de kunne udrette under kulturrevolutionens ødelæggelser, hvor det meste af Jokhang blev raseret.

Efterfølgende stod den på slentretur i downtown med alskens boder og øl på en tagterrasse med udsigt over templet. Aftensmaden, som i øvrigt ikke var noget at skrive hjem om, blev indtaget på en stor restaurant med folkesang og -dans til alles begejstring. Da vi kom hjem til hotellet var der nogen friske, der organiserede nogle øller, så vi kunne hygge os lidt.

Mandag den 23. april

Stærk blæst og torden om natten, så der var masser af nysne i bjergene omkring Lhasa. Vi tilbragte morgenen i parken omkring Dalai Lamas sommerpalads, inkl. et besøg i selve paladset, som er en smuk bygning med masser af fine værelser og ting fra hans tid. Parken var frodig og velholdt med mange Indiske Gæs, Svanegæs og fede ænder i en sø samt kaniner og pibeharer i græsset mellem træerne. Og så var der masser af vilde fugle med superobs af Mejsesanger, Kinesisk Løvsanger (Tickell's Leaf Warbler) og de efterhånden velkendte tre jernspurvearter samt redebyggende Tibetansk Solsort og Sort- og Rødstrubet Drossel. Hertil både Gærdesanger og Gransanger.

På vejen ud til lufthavnen, hvor vi i øvrigt endte med at krydse Yarlung Tsangpo og dermed den fjerde af Sydøstasiens største floder, scorede vi lige en Ibisnæb mere, ligesom vi så en sidste Slagfalk på nogen afstand samt endnu en adult Sorthovedet Måge. Vi tog afsked med vores kinesisk/tibetanske besætning, som havde ydet en kæmpeindsats og gjort alt for at hjælpe os og skaffe alle de mærkelige ting og fødevarer, som vi underlige langnæser mener at have brug for.

Første del af flyvningen til Peking gik over den samme sydøstlige del af Tibet, som vi havde kørt igennem de sidste tre uger, og det gav flotte vyer over totalt sneklædte landskaber og dybe, grønne dale. Vi mellemlandede i Chengdu, som er hovedstaden i Sichuan-provinsen, Kinas kornkammer, men da var det blevet overskyet, hvilket det var også resten af vejen til Peking.

Vi ankom med knap en times forsinkelse og måtte gennem et fuldkomment kaos med taxaerne udenfor lufthavnen, inden vi kunne blive kørt til vores luksushotel tæt ved. Her stod Jespers kone, Aiqin parat til at tage imod os, så alt var klappet og klart. Hotellet var temmelig avanceret med økologisk ansvarlig vaskepolitik osv. Nogle fik sig efter sigende en øl eller to til kl. 02 om natten.

Tirsdag den 24. april

Luksusmorgenmad! Fem var oppe tidligt sammen med Jesper og på fuglekiggeri i haven, hvilket gav Blåskade og Gråstær (White-cheeked Starling).

Vi tog afsked med Jesper og takkede ham for hans formidable indsats, og vi startede på vores 6313 km's flyvning mod Helsingfors med en beregnet flyvetid på 8 timer og 7 min., som skulle tage os over Mongoliet, Obdalen, Uralbjergene og Nordrusland med en hastighed på ca. 900 km i timen, i en højde af 10.600 m og en temperatur udenfor på -50°C. Det blev en formidabel flyvetur, hvor vi kunne se de mest

forskelligartede landskaber passere forbi under os. Skydækket var vekslende, men generelt var der få skyer, indtil vi nåede det egentlig Rusland.

I den sydlige del af Gobiørnenen var der saltsøer, men snart blev det til ren sandørken efterfulgt først af tørlagte wadier, så floder med isformationer og søer med is på nogen af dem. Herefter lave bjerge med skov på nordvendte skrånninger, hvor sneen lå udbredt endnu visse steder og større floder i dalene med mere is. Her dækkede hjulspor på hjulspor ved siden af hinanden nogen steder flere 100 m brede bånd gennem landskabet, som formentlig var den sydlige del af Mongoliet.

Tættere på Sibirien, i bjergene øst for Altai, var der udbredt sne i de højestliggende områder. Mellem bjergene var der snefrit lavland med isdækkede søer og totalt nedisede floder. Vi fløj over Novosibirsk, hvor der efterhånden var dyrkede marker, men stadig spredt sne, og den store opdæmmede sø ved byen var helt islagt. Nordvest for byen var der tilsyneladende urørt natur med store vådområder, men der var brande overalt.

Obdalen var præget af store, voldsomt slyngede floder, og landskabet var vand, vand og atter vand. Selv i skovene spejlede solen sig hele vejen i vandet i skovbunden, hvilket fik mig til at tænke på, at der i en gammel beretning i Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift står, at man i 1800-tallet ikke kunne færdes i de danske skove uden skridtstøvler på. Så meget har man drænet vores skove.

Det samme var tilfældet, da skyerne åbnede sig på nogle strækninger i Nordrusland. Igen spejlede solen sig i vand, vand og atter vand gennem skove, marker og enge. Søerne var isfrie, og træerne var endnu ikke sprunget ud, heller ikke i Finland – men Sanglærkerne sang over lufthavnen.

Videre gik det over Estland, Gotland, det sydlige Øland, Skåne og Saltholm badet i sol indtil vi landede perfekt i Kastrup kl. 16.13. Vi tog afsked med hinanden, og jeg kan roligt sige, at det var et godt hold. Turen forløb uden større problemer, bortset fra de sædvanlige dårlige maver og lidt andre gebrækkeligheder, som dårligt kan undgås på en sådan tur. Den var spækket med store oplevelser, og jeg er overbevist om, at alle synes at det var en tur i særklasse. Det kommer til at tage nogen tid at fordøje alle indtrykkene og de mange fine fugleoplevelser.

Rødbrystet Jernspurv (Robin Accentor) sås mange steder omkring Lhasa. Foto: Andreas Petersen.

DOF in Tibet, 2007

An at-a-glance list of 281 spp. of birds recorded.

By Jesper Hornskov

Please note that the following list is best considered a work in progress. It should not be quoted without consulting the author.

Anyone considering China as a birding destination is welcome to contact the author at:

Bei Ling 3 Qu
Building no. 1 Apartment 3-402
Beidaihe 066100
Hebei Province
China

Tel/fax +86 335 403 4587 / mobile +86 135 1335 9831

E-mail [goodbird\(at\)heinfo.net](mailto:goodbird@heinfo.net) or [goodbird\(at\)vip.sina.com](mailto:goodbird(at)vip.sina.com)

In the species list the concept "bird-days" is used – it is the avian equivalent of man-hours: for example, separate flocks of ten and 15 Henri's Snowfinches moving through score 25 bird-days, as would the same single individual seen daily for 25 days. The sum of day totals – a handy measure of relative abundance, nothing more.

The sequence of the bird list follows *The Howard and Moore Complete Checklist of the Birds of the World – 3rd Edition* (Dickinson 2003), in my opinion by far the most useful one-volume checklist to date.

Bird list

Szechenyi's Monal Partridge *Tetraophasis szechenyi*

Singles were heard on two dates.

Tibetan Snowcock *Tetraogallus tibetanus*

13+ bird-days. Recorded on three dates – a distant pair on a pass, at times obscured by flurries of snow, was surpassed by several birds nearly within grabbing distance at 'Lhasa Gamebird Reserve'.

Tibetan Partridge *Perdix hodgsoniae*

12 bird-days. Noted on four dates.

Common Hill Partridge *Arborophila torqueola*

Four bird-days. Heard on two dates.

Blood Pheasant *Ithaginis cruentus*

Ten bird-days. Noted on two dates, with superb views had by all.

Temminck's Tragopan *Tragopan temminckii*

6+ bird-days. Heard on three dates.

Koklass Pheasant *Pucrasia macrolopha*

Three bird-days. Noted on two dates – one bird seen reasonably well pre-sunrise on 5th...

Kalij Pheasant *Lophura leucomelanos*

Two bird-days – perhaps the same individual seen on 15th [HM] & 18th.

Elwes's Eared Pheasant *Crossoptilon harmani* 1)

12 in a day near Lhasa – a photographer's dream come true!

Common Pheasant *Phasianus colchicus*

A male heard giving territorial call on 7th was too distant to pursue.

Bar-headed Goose *Anser indicus*

40+ bird-days. Two flocks on 7th & 10+ (maybe 20) on 20th.

Ruddy Shelduck *Tadorna ferruginea*

c620 bird-days. Noted on seven dates. Main event 250 on 3rd.

Gadwall *Anas strepera*

c140 bird-days. Noted on three dates.

Eurasian Wigeon *Anas penelope*

c50 on 3rd.

Mallard *Anas platyrhynchos*

c195 bird-days. Noted on eight dates.

Chinese Spotbill *Anas zonorhyncha* 4)

c75 bird-days. Noted on two dates.

Northern Shoveler *Anas clypeata*

c50 on 3rd.

Northern Pintail *Anas acuta*

c20 bird-days. Noted on two dates.

Garganey *Anas querquedula*

One on 7th [EAH].

Baikal Teal *Anas formosa*

A superb drake on 3rd may have been Most Appreciated Surprise of the trip. Wow!

Common Teal *Anas crecca*

1,100+ bird-days. Noted on four dates. Main event c1,000 on 7th.

Ferruginous Duck *Aythya nyroca*

Five on 3rd.

Tufted Duck *Aythya fuligula*

25+ on 3rd.

Common Goldeneye *Bucephala clangula*

Eight bird-days. Six [HM] on 3rd & two on 10th.

Goosander *Mergus merganser*

c90 bird-days. Noted on seven dates.

Little Grebe *Tachybaptus ruficollis* 8)

150+ bird-days. Noted on four dates.

Great Crested Grebe *Podiceps cristatus*

300+ bird-days. Noted on two dates – 300+ on 3rd & a singleton on the Yangtze on 6th.

Black Stork *Ciconia nigra*

One seen well on 3rd.

Black-crowned Night Heron *Nycticorax nycticorax*

11 bird-days. Ten over the park on 3rd & an adult over our Beijing hotel on 24th.

Grey Heron *Ardea cinerea*

Excellent views of five on 3rd.

Little Egret *Egretta garzetta*

Four bird-days. Three on 3rd & one on 10th.

Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*

c47 bird-days. Noted on six dates – main event c40 on 3rd.

Common Kestrel *Falco tinnunculus*

17 bird-days. Noted on eight dates.

Saker *Falco cherrug* 10B)

Four bird-days. Noted on two dates – memorable views of one at a high pass on 19th...

Oriental Honey Buzzard *Pernis ptilorhynchus*

One migrating on 5th was a surprise...

Black-shouldered Kite *Elanus caeruleus*

Two on 3rd was a real treat, with one 'scoped as it perched on a wire.

Black Kite *Milvus migrans* 11B)

Three bird-days. Singletons noted on three dates.

Lammergeier *Gypaetus barbatus*

18 bird-days. Noted on five dates. No less than 11 in a day... Tingaling!

Himalayan Griffon *Gyps himalayensis*

68 bird-days. Noted on nine dates.

Hen Harrier *Circus cyaneus*

An adult female on 3rd was the only record.

Crested Goshawk *Accipiter trivirgatus*

Six bird-days. Noted on three dates. Main event three displaying birds on 14th, of which one landed and was 'scoped.

Besra *Accipiter virgatus*

Seven bird-days. Noted on six dates – seen in display-flight and heard calling, allowing everyone to feel confident about the otherwise potentially over-subtle ID.

Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus*

Nine bird-days. Noted on eight dates.

Himalayas flyvende drage: Lammegrib. Foto: Søren Skov.

Common Buzzard *Buteo buteo japonicus* 11D)

Four bird-days. Noted on two dates – best views of one overhead as we settled down to lunch on 2nd.

Himalayan Buzzard *Buteo burmanicus* 11E)

Six bird-days. Noted on five dates – ‘scope views had by all who wanted them...

Upland Buzzard *Buteo hemilasius*

Ten bird-days. Noted on five dates.

*** **Himalayan Buzzard** *Buteo burmanicus* / **Upland Buzzard** *Buteo hemilasius*

One on 19th.

Golden Eagle *Aquila chrysaetos*

17 bird-days. Noted on nine dates.

Booted Eagle *Hieraaetus pennatus*

Three dark morph birds were noted.

Mountain Hawk Eagle *Spizaetus nipalensis*

Six bird-days – noted on three dates.

Common Moorhen *Gallinula chloropus*

One heard [EAH, HM] on 19th.

Common Coot *Fulica atra*

c60 bird-days. Noted on three dates – main event 50+ on 3rd.

Common Crane *Grus grus*

Two bird-days. Singles noted on two dates.

Black-necked Crane *Grus nigricollis*

33 lingering migrants by The Pass was definitely a bonus!

Ibisbill *Ibidorhyncha struthersii*

Seven bird-days. Noted on five dates. A bird everyone in the group had looked forward to seeing - and agonized about ('WHAT IF!?!') – Tingaling! views were had by all.

Grey-headed Lapwing *Vanellus cinereus*

Five on 3rd yielded unbeatable views.

Little Ringed Plover *Charadrius dubius*

One on 3rd.

Kentish Plover *Charadrius alexandrinus*

Two [EAH] on 21st.

Solitary Snipe *Gallinago solitaria*

One in flight on 10th.

Common Snipe *Gallinago gallinago* 12)

Two on 21st [EAH, HM].

Common Redshank *Tringa totanus*

c6 on 21st.

Common Greenshank *Tringa nebularia*

Four on 3rd.

Green Sandpiper *Tringa ochropus*

Two bird-days. Singles on 20+21st.

Wood Sandpiper *Tringa glareola*

3+ on 3rd.

Common Sandpiper *Actitis hypoleucos*

Two bird-days. Singles on 20+23rd.

Great Black-headed Gull *Larus ichthyaetus*

49 bird-days. Noted on five dates.

Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus*

98+ bird-days. Noted on six dates.

Blue Hill Pigeon *Columba rupestris*

c110 bird-days. Noted on five dates.

Snow Pigeon *Columba leuconota*

75 (two flocks: 55 + 20) on 19th. Prolonged views of perched birds tempted our team photographers away from the road...

Speckled Wood Pigeon *Columba hodgsonii*

63 bird-days. Noted on three dates – superb views of 60 on 17th made The Shortlist.

Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*

79 bird-days. Noted on ten dates.

Spotted Dove *Streptopelia chinensis*

Four bird-days. One on 3rd & three at our Beijing hotel on 24th.

Lord Derby's Parakeet *Psittacula derbiana*

154+ bird-days. Noted on three dates. We did not manage the hoped-for, close-up views of perched birds, but repeated fly-bys, calling noisily and banking in good light, plus a small flock perched briefly at some distance easily gained us admittance to the exclusive club of birdwatchers who have seen this restricted-range species in the wild.

Large Hawk-Cuckoo *Cuculus sparveroides*

Four bird-days. Heard on three dates.

Oriental Cuckoo *Cuculus saturatus* 25)

Nine bird-days. Heard on three dates.

Chinese Tawny Owl *Strix nivicola* 27B)

Four bird-days. Up to three birds hooting by our hotel on two dates.

Collared Owlet *Glaucidium brodiei*

Three birds. Singletons heard on three dates.

Grey Nightjar *Caprimulgus jokata* 29A)

One heard on 16th.

Himalayan Swiftlet *Aerodramus brevirostris*

c860 bird-days. Up to c400 noted on five dates.

Fork-tailed Swift *Apus pacificus*

130+ bird-days. Noted on eight dates. A dense flock doing synchronized formation-flying on 17th was a fine sight.

House Swift *Apus nipalensis* 34)

30+ on 2nd was the only record.

Common Kingfisher *Alcedo atthis*

Three bird-days. Singletons on 4+5+6th.

Hoopoe *Upupa epops*

39 bird-days. Noted on seven dates.

Great Barbet *Megalaima virens*

49 bird-days. Noted on five dates.

Rufous-bellied Woodpecker *Hypopicus hyperythrus*

Eight bird-days. Six individuals seen exceptionally well (incl two pairs at nest holes) over three days was a definite bonus.

***The species' drum-roll consists of just 3-4 strokes, of which the 1st is often the loudest.

Grey-capped Pygmy Woodpecker *Dendrocopos canicapillus*

One on 2nd.

Great Spotted Woodpecker *Dendrocopos major*

Two on 2nd.

*****Darjeeling Woodpecker** *D. darjellensis* / **Great Spotted Woodpecker** *D. major*

One on 4th.

Black Woodpecker *Dryocopus martius*

Seven bird-days. Noted on four dates – incl. a superb encounter on 12th: “a male seen well; two females closer, doing wing fanning display 25-30m up on dead tree [in rivalry confrontation?]”.

Grey-headed Woodpecker *Picus canus*

16 bird-days. Noted on seven dates. On 3rd a male was seen very well after calling for >1hour in the vicinity.

Bay Woodpecker *Blythipicus pyrrhotis*

Two bird-days. Single heard-onlies on two dates – a notoriously tough bird to see.

Grey-chinned Minivet *Pericrocotus solaris*

Four bird-days. A pair seen in the same area on 15+18th.

Long-tailed Minivet *Pericrocotus ethologus*

64 bird-days. Noted on 11 dates... four on 2nd were particularly rousing, being pretty much the 1st exotic-looking birds of the trip.

Short-billed Minivet *Pericrocotus brevirostris*

51 bird-days. Noted on nine dates.

Burmese Shrike *Lanius colluriooides*

A male near Markham on 8th was a surprise.

***Apparently a 1st for Tibet (Cheng 1987; Zheng 2005; Vaurie 1972)

Grey-backed Shrike *Lanius tephronotus* 38B)

Ten bird-days. Noted on five dates.

Ashy Drongo *Dicrurus leucophaeus*

14 bird-days. Noted on eight dates.

Eurasian Jay *Garrulus glandarius*

Nine bird-days. Noted on three dates.

Azure-winged Magpie *Cyanopica cyanus*

2+ at our Beijing hotel on 24th.

Yellow-billed Blue Magpie *Urocissa flavirostris*

14 bird-days. Noted on four dates – and seen very well indeed.

Red-billed Blue Magpie *Urocissa erythrorhyncha*

11-12 bird-days. Noted on three dates in the Lijiang area.

Common Magpie *Pica pica*

Three bird-days. Noted on three dates, incl just inside ‘Xizang’.

Tibetan Magpie *Pica (pica) bottanensis* 48)

59 bird-days. Noted on six dates. Best day 9th, with a count of 36.

Hume's Groundpecker *Pseudopodoces humilis* 50)

17 bird-days. Noted on three dates.

Eurasian Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*

18+ bird-days. Noted on five dates. Perched-up birds were 'scoped on several occasions – a really very different-looking bird, and with a noticeably odd call, too...

Red-billed Chough *Pyrrhocorax pyrrhocorax*

280 bird-days. Noted on ten dates.

Alpine Chough *Pyrrhocorax graculus*

c84 bird-days. Noted on two dates.

Daurian Jackdaw *Corvus dauuricus*

c260 bird-days. Noted on four dates.

Carrion Crow *Corvus corone* 52)

12+ bird-days. Noted on three dates.

Large-billed Crow *Corvus macrorhynchos* 53)

123+ bird-days. Noted on 14 dates. A flock of 57 flying to roost at c20h00 on 17th was the main event.

Common Raven *Corvus corax*

12 bird-days. Noted on just two dates.

****Corvus spp.*

c50 at a just-out-of-town rubbish tip on 9th.

Great Tit *Parus major* 54)

34 bird-days. Noted on 12 dates.

Green-backed Tit *Parus monticolus*

c121 bird-days. Noted on 13 dates.

Yellow-bellied Tit *Parus venustulus*

Three bird-days. Two on 2nd & one heard at our Beijing hotel on 24th.

Coal Tit *Parus ater*

31 bird-days. Noted on six dates.

Marsh Tit *Parus palustris hellmayri*

Two at our Beijing hotel on 24th.

***Given that 'each male [Marsh Tit] may have a repertoire of up to 19 song variants' (Harrap & Quinn 1996), differences in vocalizations between this taxon, the SE-most, and others will need to be shored up by DNA & behavioural studies before sceptics will even begin to consider elevating the morphologically only subtly different *hellmayri* to full species status...

Black-bibbed Tit *Parus hypermelaenus*

Three bird-days. Noted near Lijiang on two dates.

White-browed Tit *Parus superciliosus*

Six bird-days. Noted on two dates.

Grey Crested Tit *Parus dichrous*

3+ on 4th – 'not a lot but they were seen well'.

Yellow-browed Tit *Sylviparus modestus*

Two seen well on 14th.

Fire-capped Tit *Cephalopyrus flammiceps*

15 bird-days. Noted on four dates – the elevated road facilitated getting ‘scope views of this canopy-flitting beauty.

Grey-throated Sand Martin *Riparia chinensis* 59B)

c15 on 23rd.

Barn Swallow *Hirundo rustica*

c175 bird-days. Noted on eight dates. Main event c150 on 3rd.

Eurasian Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris*

221+ bird-days. Noted on eight dates. main event 175 on 8th.

Asian House Martin *Delichon dasypus*

205+ bird-days. Noted on just two dates, with 200+ on 6th as the main event.

Red-rumped Swallow *Cecropis daurica*

18 bird-days. Noted on five dates.

Long-tailed Tit *Aegithalos caudatus vinaceus*

Two near Lijiang on 3rd was the only record.

***In a forthcoming volume of ‘HBW’ this taxon, with ssp. *glaucogularis*, will be treated as a full species (S. Harrap pers. comm. 2007).

Black-throated Tit *Aegithalos concinnus*

c51 bird-days. Noted on six dates. Four on 18th were of the Himalayan race *iredalei*, noticeably different from those at Lijiang.

Pere Bonvalot’s Tit *Aegithalos bonvaloti*

54 bird-days. Noted on ten dates.

White-browed Tit-Warbler *Leptopoecile sophiae*

Ten bird-days. Noted on three dates. Superb views of two males and one female on 23rd summed up the magic of our Tibetan adventures...

Crested Tit-Warbler *Leptopoecile elegans*

Three (two males & one female offering extended views at <10m) on 18th – Tingalingalingaling!

Greater Calandrella brachydactyla / Hume’s Short-toed Lark *C. acutirostris*

2-3 on 21st – in song-flight & flying by – were probably the latter species...

Oriental Skylark *Alauda gulgula*

40+ bird-days. Noted on at least five dates. Fairly common around Lhasa.

Horned Lark *Eremophila alpestris*

14 bird-days. Noted on three dates.

Fan-tailed Warbler *Cisticola juncidis*

One on 3rd [EAH, JH].

Black-throated Prinia *Prinia atrogularis* 71A*)

Two on 16th – superb ‘scope views of one sitting out on a reed.

Mountain Tailorbird *Orthomus cuculatus*

Three on 2nd ... good views of a bonus bird!

Red-whiskered Bulbul *Pycnonotus jocosus*

One on 1st [AHP *et al.*].

Brown-breasted Bulbul *Pycnonotus xanthorrhous*

44 bird-days. Noted on six dates.

Sooty-headed Bulbul *Pycnonotus aurigaster*

Two bird-days. Undoubtedly the same singleton seen on two dates.

Black Bulbul *Hypsisetes leucocephalus*

c55 bird-days. Noted on five dates.

Grey-bellied Tesia *Tesia cyaniventer* 77A)

43 bird-days. Noted on five dates, but despite repeated taping sessions seen properly only by a couple of us.

Brownish-flanked Bush Warbler *Cettia fortipes*

Eight bird-days. Noted on four dates, but not seen...

Common Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis* 91)

One [AHP] on 23rd.

Tickell's Leaf Warbler *Phylloscopus affinis* 94)

Six bird-days. Noted on four dates.

Buff-throated Leaf Warbler *Phylloscopus subaffinis*

Eight bird-days. Noted on two dates – heard singing and seen well.

Buff-barred Leaf Warbler *Phylloscopus pulcher*

Four on 5th... heard singing and seen well: “a pleasing element of today’s birdwatching was watching these birds in flowering trees at The Bog”.

Ashy-throated Leaf Warbler *Phylloscopus maculipennis*

13 bird-days. Noted on four dates.

Chinese Leaf Warbler *Phylloscopus yunnanensis* 95)

Two on 2nd – the easily recognized song was heard repeatedly but only one or two of us saw it properly. Fortunately the species occurs in NE Tibet...

Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*

34 bird-days. Noted on five dates.

Eastern Lemon-rumped Warbler *Phylloscopus forresti* 95A)

c59 bird-days. Noted on 15 dates. Of these the western-most was at Lhasa on 23rd, but no opportunity arose to scrutinize it with a view to eliminating its sister species.

Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*

12 bird-days. Noted on three dates in Yunnan, and at our Beijing hotel on 24th... its simple song, given diligently, unfortunately disappointed some of our autumn vagrant hunters.

Hume's Leaf Warbler *Phylloscopus humei* 96)

16 bird-days. Noted on six dates.

Blyth's Leaf Warbler *Phylloscopus reguloides* 99)

c199 bird-days. Noted on eight dates in SE Tibet.

Claudia's Leaf Warbler *Phylloscopus claudiae* 99A)

28 bird-days. Noted on five dates at Kunming & Lijiang.

White-tailed Leaf Warbler *Phylloscopus davisoni* 100)

Seven bird-days. Noted on four dates at Kunming & Lijiang.

Golden-spectacled Warbler *Seicercus burkii*

12 birds – freshly arrived – were noted on 18th.

Grey-cheeked Warbler *Seicercus poliogenys*

Ten bird-days. 9-10 individuals were noted on two dates.

Chestnut-crowned Warbler *Seicercus castaniceps*

36 bird-days. Noted on five dates. A real WOW! bird.

Black-faced Warbler *Abroscopus schisticeps*

17 bird-days. Noted on five dates.

Lesser Whitethroat *Sylvia curruca* 'blythi'

Three on 23rd.

Spot-breasted Scimitar Babbler *Pomatorhinus erythrocnemis* 105) 105A) 105A*)

29 bird-days. Noted on eight dates. Three seen well on 2nd sorted a sometimes tricky-to-see species.

Streak-breasted Scimitar Babbler *Pomatorhinus ruficollis*

24 bird-days. Noted on eight dates. One carrying nest material on 18th was of particular interest.

Scaly-breasted Wren-Babbler *Pnoepyga albiventer*

One heard singing on 18th...

Pygmy Wren-Babbler *Pnoepyga pusilla*

32 bird-days. Noted on five dates.

Rufous-capped Babbler *Stachyris ruficeps*

19 bird-days. Noted on five dates.

Chinese Babax *Babax lanceolatus*

16 bird-days. Noted on five dates. Two sat out memorably near Lijiang on 6th...

Giant Babax *Babax waddelli*

26 bird-days. Noted on three dates, with superb views obtained by all.

White-throated Laughingthrush *Garrulax albogularis*

27 birds (flocks of 12+15) on the magic morning of 17th...

Striated Laughingthrush *Garrulax striatus*

81 bird-days. Noted on five dates.

*****Pere David's Laughingthrush** *Garrulax davidi* [presumed escape]

One at Lhasa on 23rd.

Giant Laughingthrush *Garrulax maximus* 109C)

22 bird-days. Noted on six dates – though, surprisingly, not at Lijiang.

White-browed Laughingthrush *Garrulax sannio* 111A)

16+ bird-days. Noted on four dates, with great views by The Wall on 5th.

Elliot's Laughingthrush *Garrulax elliotii* 111F)

35 bird-days. Noted on seven dates.

Prince Henri's Laughingthrush *Garrulax henrici* 111G)

140+ bird-days. Noted on nine dates – one on 23rd may have been an escape/releasee...

Black-faced Laughingthrush *Garrulax affinis* 111H)

71 bird-days. Noted on four dates. Main event 35+ on 11th... they seemed to be everywhere that morning!

Chestnut-crowned Laughingthrush *Garrulax erythrocephalus* 112A) 112B)

27 bird-days. Noted on five dates – surprisingly unobliging but everyone eventually got a look.

Red-billed Leiothrix *Leiothrix lutea*

44+ bird-days. Noted on five dates. The Blackcap-like warbling outbursts of this species became familiar over 14-17th.

White-browed Shrike-Babbler *Pteruthius flaviscapis*

Nine bird-days. Noted on two dates.

Green Shrike-Babbler *Pteruthius xanthochlorus*

Obliging singles were seen on two dates.

Rusty-fronted Barwing *Actinodura egertoni*

One seen singing on 15th was well away from the known range of the species...

Blue-winged Minla *Minla cyanouroptera*

Ten bird-days. Seen well on two dates.

Chestnut-tailed Minla *Minla strigula*

56 bird-days. Noted on seven dates. A flock of 29 flew across the road in ones and twos and threes on 15th.

Red-tailed Minla *Minla ignotinta*

One heard singing on 18th.

Yellow-throated Fulvetta *Alcippe cinerea*

Three bird-days. Noted on two dates.

Rufous-winged Fulvetta *Alcippe castaneiceps* 113B)

Two on 16th.

White-browed Fulvetta *Alcippe vinipectus*

1+ on 5th.

Chinese Fulvetta *Alcippe striaticollis*

Six bird-days. Noted on two dates.

Spectacled Fulvetta *Alcippe ruficapilla*

24 bird-days. Noted on four dates.

Ludlow's Fulvetta *Alcippe ludlowi* 115)

c21 bird-days. Noted on four dates, this little-known species treated us to a number of close encounters – Tingaling!

Manipur Fulvetta *Alcippe manipurensis* 115B)

Six bird-days. Noted on three dates.

Rusty-capped Fulvetta *Alcippe dubia* 116)

Eight bird-days. Noted on three dates.

Black-headed Sibia *Heterophasia desgodinsi* 119)

Seven bird-days. Noted on three dates, but evidently a somewhat erratic as well as frequently retiring species – the 2004 team logged 26 bird-days & found a nest: back then, the somewhat haunting song of the species became a familiar acoustic backdrop to our wanderings in the park.

Beautiful Sibia *Heterophasia pulchella*

23+ bird-days. Noted on five dates, and seen satisfactorily – to put it mildly: a well named species.

Whiskered Yuhina *Yuhina flavicollis*

71 bird-days. Noted on nine dates, incl at Kunming (where it would have been unexpected had JH not seen some there in late 2006) & at Lijiang (by EAH, AHP *et al.*).

Stripe-throated Yuhina *Yuhina gularis*

12 bird-days. Noted on three dates.

White-collared Yuhina *Yuhina diademata*

22 bird-days. Noted on three dates – main event 17 on 5th, most of them around flowering bushes at Rhododendron Bog.

Rufous-vented Yuhina *Yuhina occipitalis*

47 bird-days. Noted on four dates.

Brown-winged Parrotbill *Paradoxornis brunneus* 122)

Three on 6th at about the last place possible – nice view of a cute bird whose range is rather rarely visited by birdwatchers...

Japanese White-eye *Zosterops japonicus*

5+ bird-days. Noted on two dates.

Oriental White-eye *Zosterops palpebrosus*

One on 5th (and probably the same bird present the next day: SS).

***The bird was “feeding on its own, nuthatch-style, on branches overhanging stream”.

Goldcrest *Regulus regulus*

30 bird-days. Noted on seven dates.

Northern Wren *Troglodytes troglodytes*

Three bird-days. Singing birds were noted on two dates.

Naga Nuthatch *Sitta nagaensis*

101 bird-days. Noted on 12 dates.

***On 3rd a pair was watched for a while: “the female in partially walled-up hole in dead major pine: entering with one dead oak leaf at a time. The male mostly just tossed his leaf in – possibly the entrance was too narrow for him. Plumage-wise male has chestnut on flank; the female hasn’t. The male later resumed walling-up work, placing a blob of mud below the hole, then carefully shaping the entrance”.

Yunnan Nuthatch *Sitta yunnanensis* 123B)

13 bird-days. Noted on three dates, and far more cooperative than its giant cousin...

Wallcreeper *Tichodroma muraria*

Single males noted on three dates – the one on 20th was “creeping at <30m, song-fighting, then banked in soft sunlight as it headed downhill and away”. WOW!

Hodgson’s Treecreeper *Certhia hodgsoni* 125B)

Four bird-days. Noted on three dates.

White-cheeked Starling *Sturnus cineraceus*

Two in the garden of our Beijing hotel on 24th was a good way to start a long day...

Blue Whistling Thrush *Myophonus caeruleus*

25 bird-days. Noted on six dates.

***All those seen properly were yellow-billed...

Long-tailed Thrush *Zoothera dixonii*

A singing bird was ‘scoped on 7th.

Black-breasted Thrush *Turdus dissimilis*

Four bird-days. Noted on two dates, with a singing male on 4th & three (two males & a female) pretty much in the same spot two days later.

White-collared Blackbird *Turdus albocinctus*

59+ bird-days. Noted on seven dates.

Grey-winged Blackbird *Turdus boulboul*

Six bird-days. Noted on four dates. Superb!

***In addition, three *Turdus sp.* on 5th were most likely also this species.

Tibetan Blackbird *Turdus maximus* 130A)

33 bird-days. Noted on four dates. Two nest-building pairs noted on 23rd...

Chestnut Thrush *Turdus rubrocanus*

17 bird-days. Noted on four dates.

Kessler’s Thrush *Turdus kessleri*

4+ seen: superb views of two males & two females on 10th, and 2-3 probably different birds nearby later on.

Black-throated Thrush *Turdus atrogularis*

One on 23rd.

Red-throated Thrush *Turdus ruficollis* 132)

c20 on 23rd.

Naumann’s Thrush *Turdus naumanni* 133)

Nine bird-days. Noted on two dates.

Indian Blue Robin *Luscinia brunnea*

Four bird-days. Noted on two dates. An adult male ‘scoped as it sat singing up on a willow branch looking down at us sideways was one of the highlights of the trip.

Blåpandet Rødstjert (Blue-fronted Redstart) sås i meget forskellige højder på turen. Foto: Nils-Erik Norsker.

Himalayan Red-flanked Bluetail *Tarsiger rufilatus* 134A)

13 bird-days. Noted on six dates – main event eight on 18th, incl. two glowing males.

Oriental Magpie-Robin *Copsychus saularis*

Eight bird-days. Noted on three dates.

Black Redstart *Phoenicurus ochruros*

29 bird-days. Noted on nine dates.

Hodgson's Redstart *Phoenicurus hodgsoni*

33 bird-days. Noted on 11 dates.

White-throated Redstart *Phoenicurus schisticeps*

24 bird-days. Noted on seven dates.

Daurian Redstart *Phoenicurus aureus*

77 bird-days. Noted on ten dates.

Guldenstadt's Redstart *Phoenicurus erythrogastrus*

7+ bird-days. Noted on two dates. An immaculate male at >5,000m was worth the wait...

Blue-fronted Redstart *Phoenicurus frontalis*

20 bird-days. Noted on six dates.

Plumbeous Redstart *Rhyacornis fuliginosa*

78 bird-days. Noted on 13 dates. Rather common at Lijiang, where at least one pair had fledged young.

River Chat *Chaimarrornis leucocephalus*

13 bird-days. Noted on nine dates.

*****White-tailed Robin** *Myiomela leucura*

A bird seen by AHP on 17th may have been this species...

Common Stonechat *Saxicola torquatus* 138)

11 bird-days. Noted on four dates.

Grey Bushchat *Saxicola ferreus*

Five bird-days. Noted on three dates.

Chestnut-bellied Rock Thrush *Monticola rufiventris*

Singles seen well on two dates.

Asian Brown Flycatcher *Muscicapa dauurica*

One at Kunming on 2nd was probably as early in the season as one can hope to see the species.

Slaty-backed Flycatcher *Ficedula hodgsonii*

Nine bird-days. Noted on three dates – four in DIY valley on 13th included a viewable, adult male.

Rufous-gorgetted Flycatcher *Ficedula strophinata*

Seven bird-days. Noted on six dates.

Asian Verditer Flycatcher *Eumyias thalassinus*

43 bird-days. Noted on 11 dates, with birds frequently allowing prolonged viewing.

Rufous-bellied Niltava *Niltava sundara*

Single males noted on five dates.

Pygmy Blue Flycatcher *Muscicapella hodgsoni*

Five on 17th – the song of a male alerted us to its presence: then 1-2 females were seen well, and one or two of us even saw a male.

Grey-headed Flycatcher *Culicicapa ceylonensis*

55 bird-days. Noted on nine dates.

White-throated Dipper *Cinclus cinclus*

13 bird-days. Noted on three dates.

Brown Dipper *Cinclus pallasii*

Two birds, probably a pair, interrupted breakfast on 18th...

In addition, two birds assumed to be this species on 6th, but dark-throated morph White-throated not properly eliminated.

Buff-bellied Flowerpecker *Dicaeum ignipectum*

38 bird-days. Noted on nine dates.

Mrs. Gould's Sunbird *Aethopyga gouldiae*

156 bird-days. Noted on 14 dates. It was vintage Himalayan birding to scrutinize several males as they flitted about and sat out around the flowering rhododendron at The Bog on 5th...

Russet Sparrow *Passer rutilans*

c38 bird-days. Noted on six dates.

Eurasian Tree Sparrow *Passer montanus*

Reasonably common – not systematically recorded.

Himalayan Snowfinch *Montifringilla adamsi* 149)

A fly-by on 21st was, surprisingly, as good as it got in the ‘*adamsi*’ department...

White-rumped Snowfinch *Onychostruthus taczanowskii* 150)

Ten on 9th – a memorable encounter with birds engaged in head-down stand-offs.

Rufous-necked Snowfinch *Pyrgilauda ruficollis*

18 bird-days. Noted on two dates.

Alpine Accentor *Prunella collaris*

One seen at close range on 21st was a bonus.

Robin Accentor *Prunella rubeculoides*

39 bird-days. Noted on six dates.

Rufous-browed Accentor *Prunella strophiata*

28 bird-days. Noted on seven dates.

Brown Accentor *Prunella fulvescens*

28 bird-days.

Maroon-backed Accentor *Prunella immaculate*

Four on 5th.

Citrine Wagtail *Motacilla citreola*

Five bird-days. Noted on two dates.

Grey Wagtail *Motacilla cinerea*

Four bird-days. Singles daily over 3-6th. Though familiar to most of us the excitement of encountering the species in so attractive an environment made it a trip highlight of sorts...

White Wagtail *Motacilla alba* 157)

96+ bird-days. Noted 17 dates.

Blyth’s Pipit *Anthus godlewskii*

One on 21st gave its diagnostic call as it flew over...

Olive-backed Pipit *Anthus hodgsoni*

17 bird-days. Noted on seven dates – perched birds were ‘scoped on several occasions.

Rosy Pipit *Anthus roseus*

27+ bird-days. Noted on four dates - c20 on 3rd was the main event.

Brambling *Fringilla montifringilla*

c60 bird-days. Noted on four dates. One on 23rd seemed late (latest spring date for Golmud, Qaidam, was 3rd April: JH pers. obs.) – c15 flying over at our Beijing hotel the next day was less of a surprise.

Tibetan Siskin *Serinus thibetanus* 162)

10+ on 5th – several allowed prolonged ‘scope viewing.

Oriental Greenfinch *Carduelis sinica*

One heard at our Beijing hotel on 24th.

Black-headed Greenfinch *Carduelis ambigua*

21 bird-days. Noted on five dates.

Twite *Carduelis flavirostris*

295+ bird-days. Noted on six dates.

Plain Mountain Finch *Leucosticte nemoricola*

1,000+ bird-days. Noted on four dates. A singleton coming down to bathe and drink on 18th was memorable – otherwise mostly gone-too-soon flocks...

Brandt's Mountain Finch *Leucosticte brandti*

A flock of 25 on 10th was all.

Long-tailed Rosefinch *Uragus sibiricus*

A female/2nd c-y type bird on 6th.

Dark-breasted Rosefinch *Carpodacus nipalensis*

Just one - flying over on 4th : we had expected to see more...

Pink-rumped Rosefinch *Carpodacus eos*

26 bird-days. Noted on four dates.

Dark-rumped Rosefinch *Carpodacus edwardsii*

14 bird-days. Noted on two dates, with ten on 4th as main event.

Three-banded Rosefinch *Carpodacus trifasciatus*

Nine bird-days. Noted on two dates, with six – incl two immaculate males providing 'scope views in superb light as they fed on buds and new leaves - on 12th as the main event.

Chinese White-browed Rosefinch *Carpodacus dubius* 167D)

Five bird-days. Singles noted on four dates.

Eastern Great Rosefinch *Carpodacus rubicilloides*

19 bird-days. Noted on three dates. Adult males were seen well on several occasions.

Spotted Great Rosefinch *Carpodacus severtzovi* 168A)

Three on 20th.

Crimson-browed Finch *Pinicola subhimachala*

Three bird-days. Birds in female-type plumage offered extended viewing on two dates.

Red Crossbill *Loxia curvirostra*

Eight bird-days.

Brown Bullfinch *Pyrrhula nipalensis*

Great 'scope views of two birds on 16th.

*****Grey-headed Bullfinch** *Pyrrhula erythaca*

A bullfinch heard on 10th was most likely this species rather than its congener.

***With 75+ bird-days logged on the 2004 trip this was NOT a bird we had expected not to see!

Collared Grosbeak *Mycerobas affinis*

Three on 18th – 'flew in, 'scoped & heard warbling'! Tingaling.

White-winged Grosbeak *Mycerobas carniceps*

23 bird-days. Noted on four dates, with very satisfying 'scope views on at least a couple of occasions.

Eastern Rock Bunting *Emberiza godlewskii* 173)

103 bird-days. Noted on 12 dates.

Tristram's Bunting *Emberiza tristrami*

One on 1st got the trip off the ground for NEN...

Little Bunting *Emberiza pusilla*

50+ bird-days. Noted on two dates.

Yellow-throated Bunting *Emberiza elegans*

Three superb males were seen on 5th.

Mammal list

*****Macaque sp.** *Macaca sp*

Two on 12th [IM].

*****Weasel sp.** *Mustela sp*

One on 23rd [IMO].

Himalayan Palm Civet *Paguma larvata*

HM, NEN & SS are in agreement that two mammals seen briefly but rather well on 18th were this species.

Tibetan Gazelle *Procapra picticaudata*

Prolonged 'scope views of one at close-ish range on 9th.

Blue Sheep *Pseudois nayaur*

One on 9th "on wall above road, jumped down, ran across road; seen on cliffs above river".

***The similar, extremely rare, Dwarf Blue Sheep *P. schaeferi* was eliminated mainly on range. See e.g.

http://www.ultimateungulate.com/Artiodactyla/Pseudois_schaeferi.html.

Pika spp. *Ochotona spp*

Four different species were seen.

Woolly Hare *Lepus iostolus*

2-3 individuals seen.

Southwest China Hare *Lepus comus*

'Rabbits' around Lijiang are apparently this species...

Taxonomic notes

1) included with *C. crossoptilon* by Dickinson (2003).

4) included with *A. poecilorrhyncha* by Dickinson (2003), though evidence of its species status published > ten years ago (*vide* B F King)..

8) *T. r. poggei* (replaced by ssp. *capensis* in Xinjiang (& Tibet?) differ from nominate in iris colour & vocalizations.
10B) ssp. *hendersoni* in Tibet & Pamirs, ssp. *milvipes* elsewhere. "The 'Eastern' Saker or Shangkar *F. (c.) milvipes* may be highly distinct genetically from the nominate (Wink *et al.* 1998) and also differs markedly in overall appearance and shape. It is perhaps specifically distinct and situation complex, and further study is needed": Rasmussen & Anderton 2005.

- 11B) *Ssp. lineatus* may merit species rank – “many individuals are easily recognised but others (perhaps hybrids) seem intermediate”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 11D) “The racial group *vulpinus* is very close genetically to nominate *B. b. buteo* and is considered to hybridise regularly with the latter, although it is usually distinctive in appearance, and might also be vocally distinct. *B. [b.] japonicus* is genetically and morphologically more distant, seems to differ vocally as well, and is probably specifically distinct”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 11E) “Many individuals in the [Indian] region (immature *burmanicus*) are similar to resident nominate *japonicus* of Japan (with which *burmanicus* often synonymised). However, nominate *japonicus* shows little plumage variability, with no dark morph and virtually no rufous in plumage, and with slightly more extensive tarsal feathering; adult and juvenile *japonicus* differ only in minor details, while adult *burmanicus* are usually very different in plumage from *japonicus*. Himalayan breeders (*refectus*) indistinguishable on plumage and size from widespread Chinese *burmanicus* and not recognised [...]. The name *refectus* Portenko 1929 is [...] considered a junior synonym of *burmanicus* Hume 1874. In DNA phylogenies (Riesing *et al.* 2003; ruckenhauer *et al.* 2004) *refectus* (= *burmanicus*) clustered with *hemilasius* rather than *japonicus* as expected, and *burmanicus* clearly specifically distinct”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 12) “Wilson’s Snipe *G. delicata* of Nearctic is here treated as a separate species (following Banks *et al.* 2002), which differs strikingly in higher-sounding, airier and winnowing mechanical song [...]. The steady vocal song also differs in pitch and note length [...]. Nominate is much larger than *delicata*, with one fewer pair of retrices, and minor plumage differences”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 25) Rasmussen & Anderson (2005) does not split “*optatus* (= *horsfieldi*)”.
- 27B) “The Indian taxa *biddulphi* and *nivicola* are usually considered races of Tawny, but differ markedly from each other in morphology and song, despite their close geographic approach in the W Himalayas; *nivicola* is thus afforded species status [...]”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 29A) “The S Indian [/] Sri Lanka taxa (*indicus*, *kelaarti*) and Himalayan *jokata* are traditionally treated as conspecific, but they show consistent morphological and vocal differences, different juvenile plumages, and the eggs of the two groups are markedly dissimilar; those of *indicus* and *kelaarti* are buff to rich salmon with dense pale chestnut to olive blotches, while those of *jokata* are bluish-white to creamy-white with heavy dark brown blotches”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 34) split from Little Swift *A. affinis* “but evidence not yet wholly convincing”: Dickinson.
- 38B) “As pointed out by Whistler & Kinnear (1933), the treatment of *tephronotus* as a full species is inconsistent with that accorded forms now placed with *L. schach*.”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 48) A vocally & behaviorally distinct form. DNA studies suggest several splits within *Pica pica*: B King pers comm. Also 'Speciation in *Pica* magpies' by Enno Elbes - Dutch Birding vol 25 no2 (2003) p103-116.
- 50) Apparently most closely related to *Paridae* (Dickinson; B King pers comm.) but let us refrain from concocting a new English name such as Tibetan Ground-tit!
- 52) *sharpii* in W Xinjiang in winter; *orientalis* elsewhere.
- 59B) “Widely disjunct from the much larger, darker Brown-throated Sand-martin *R. paludicola* of Africa, and vocalizations evidently differ markedly, with those of African birds being much harsher and commonly including a very raspy buzz”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 71A*) Split from Hill Prinia (which becomes *Prinia superciliaris*) by Rasmussen & Anderton (2005): “The Himalayan nominate and S Assam hills *khasiana* differ markedly in plumage and songs, but both have distinctive black-throated breeding plumages, unlike SE Asian and Indonesian forms grouped as *P. superciliaris*. Vocalisations of these two groups support species status at least for *superciliaris* group (work in progress by P Alstrom & U. Olsson), and probably for *khasiana* as well”.
- 77A) Alternative English name is “Yellow-browed Tesia”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 91) ssp. *tristis* – which may be a separate species: Dickinson (2003). Rasmussen & Anderton (2005) treats *tristis* as a full species, without comment.
- 94) Dickinson appears to ignore the assertion by Beaman (1994) that “the original spelling (*Motacilla affinis*) [has not been] validly amended and under current ICZN rules must stand” – *P. affinis*.
- 95) The “newly described” “*Phylloscopus sichuanensis*” in fact dates back to 1922: Dickinson. It remains to be seen if the German name should be changed from Alstromlaubsanger to Latouchelaubsanger? Cheng (1987) listed *P. yunnanensis* as a synonym of *chloronotus*. Martens *et al.* 2004 (*vide* Rheindt 2006) apparently proposed to change the now well-established English name for this species to ‘La Touche’s Leaf Warbler’...
- 95A) Martens *et al.* 2004 (*vide* Rheindt 2006) elevated *forresti*, considered a synonym of *chloronotus* by Cheng (1987), to full species status, splitting it from *chloronotus* (of Nepal) which, with *simlaensis*, becomes Western Lemon-rumped Warbler. The two differ “dramatically in song and mitochondrial DNA (4.2% cytochrome-b divergence)”: Rheindt (2006). Given that the type locality for *forresti* is Lijiang, in Yunnan (Cheng 1987) it is not obvious that “Sichuan Leaf Warbler” is preferable to ‘Eastern Lemon-rumped Warbler’. “Presumably the hitherto unknown border between both species lies somewhere in Yunnan, Burma or north-eastern India.”: Rheindt (2006). *Ahem?*

- 96) Spp. *humei* & *mandellii*. Rasmussen & Anderton (2005) treats both as full species, noting that “although the call of *mandellii* is markedly different from [nominate] *humei*, the whistled songs of both taxa are variable and often inseparable. While *mandellii* is genetically closer to *humei* than to *inornatus*, it is long-separated from either according to mtDNA (Irwin *et al.* 2001); its status as a full species thus remains equivocal.”
- 99) Spp. *assamensis* (W Yunnan – NW Vietnam & NW Thailand: Olsson *et al.* in press.), *reguloides* (incl. *kashmiriensis*) & *ticehursti* (Langbian Plateau, SC Vietnam: Dickinson) are better considered one species, with *assamensis* perhaps best not recognized though “more yellow below”: Olsson *et al.* in press.
- 99A) *claudiae* (C China – N Hebei) is best considered a monotypic species though “the morphological differences between the three [Blyth’s Leaf Warbler] species are very slight [...], and their songs and calls are presently considered indistinguishable”: Olsson *et al.* in press. Genetic analysis places the N Hebei population firmly within *claudiae*: Olsson *et al.* in press. “*Claudiae* is slightly browner above than *disturbans*, and the coronal stripe and supercilium are whiter making a better contrast in the head plumage”: Williamson (1967). *Claudiae* larger than *assamensis* & other “sspp”: wing 57-68 (vs 53-62) & tail 41-50 (vs 39-49); it has legs “brownish-grey, yellower on toes” (vs “some shade of brownish or yellowish” in *reguloides* & *assamensis*): Williamson (1967).
- 100) The taxon *davisoni* (N+W+C Yunnan) is best considered a monotypic species despite only very slight morphological differences & extremely similar songs and calls: Olsson *et al.* 2005. “Burmese *davisoni* have a greyish-olive cast on the mantle so that is less pure than in other races”: Williamson (1967). For this species ‘Davison’s Leaf Warbler’ was the English name of choice for Rheindt (2006), as “retaining ‘White-tailed Leaf Warbler’ as the English name would lead to confusion”.
- 105) Treated as conspecific with the extralimital Rusty-cheeked Scimitar Babbler *P. erythrogeus* by Dickinson because “there is insufficient evidence of sympatry between [sspp] *celatus* & *odicus* to require treatment as two species”. Treated as two species by Robson (2000) & by Grimmett *et al.* (1998).
- 105A) Rasmussen & Anderton (2005) notes that the matter “requires further study; as currently constituted [as a species different from *P. erythrogeus*], black breast-spotting alone unites all taxa placed in *erythrocnemis*, while widely allopatric unspotted forms in E [Burma] and N Thailand (*celatus*, *imberbis*) separated geographically by *P. [erythrocnemis] mccllellandi* are considered to constitute *P. erythrogeus*. Several species are probably involved, with [Indian region] *mccllellandi* perhaps one. Vocalisations in Yunnan (PDR) and Taiwan are different from those of *mccllellandi*. In [Indian] region, the very different *P. erythrogeus haringtoni* and *P. erythrocnemis mccllellandi* approach each other closely in range, without evidence of intergradation.” Further, “Female-type song-notes [of *P. erythrogeus*] in N Thailand (PDR) longer than in Himalayas, and do not support conspecificity of all unspotted forms to the exclusion of all spot-breasted forms.”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 105A*) Collar (2006) reserves the name Spot-breasted Scimitar Babbler for his monotypic *P. mccllellandi* of S Assam and W Burma.
- 109C) Placed in *Ianthocincla* by Rasmussen & Anderton (2005).
- 111A) Placed in *Dryonastes* by Rasmussen & Anderton (2005). Song insufficiently described in Rasmussen & Anderton (2005).
- 111F) Placed in *Trochalopteron* by Rasmussen & Anderton (2005).
- 111G) Placed in *Trochalopteron* by Rasmussen & Anderton (2005).
- 111H) *Trochalopteron affine* in Rasmussen & Anderton (2005).
- 112A) “Red-headed Laughingthrush *Trochalopteron erythrocephalum*” in Rasmussen & Anderton (2005).
- 112B) “The newly restricted *erythrocephalus sensu* Collar (2006) is represented in China only by ssp. *woodi* of NW Yunnan. ‘It shares the crown pattern, back pattern and breast pattern of *nigrimentum* [of E Nepal to N and E Assam: Dickinson (2003)]’ ... however, ‘it possesses the basic throat pattern (absence of black) and the ear-covert structure and pattern of *chrysopterus*’, so to get it in with *erythrocephalus* a ‘leap of faith’ is required as to its vocal characters!
- 113B) Collar (2006) re-elevates extralimital *klossi* (of the Da Lat plateau, S Vietnam) to full species status.
- 115) SE Xizang: Dickinson. Cheng (1987) did not include this taxon.
- 115B) Collar (2006) asserts that ‘*A. manipurensis* [which he upholds by “[taking] on trust” from Rasmussen and Anderton (2005) vocal evidence to shore up morphological differences] takes with it the English name Streak-throated Fulvetta, with Grey-hooded Fulvetta for the diminished *A. cinereiceps*’. That’s very helpful, Nigel...
- 116) Spp. in China: *mandellii*, *intermedia*, *genestieri* & *dubia*.
- 119) Split from extralimital *H. melanoleuca* following Robson (2000) – “however detailed substantiation is needed”: Dickinson. Song of at least nominate *desgodinsi* well different from *H. melanoleuca*’s (as described by Robson). Collar (2006) notes that ‘Smythies was familiar with at least the song of *melanoleuca* from several parts of [Burma], without remarking on any variation in it, and he explicitly records that when he first heard *desgodinsi* he recognized it as a sibia but of an unfamiliar species’.
- 122) Dickinson: “despite Han’s study, breeding sympatry with *P. webbianus* requires more evidence”. The two species are well differentiated vocally.
- 123B) Intriguingly, Rasmussen & Anderton (2005) states that the species “occurs [... at] Zayu, SE Xizang.”

- 125B) “embraces the Sino-Himalayan [taxon] *hodgsoni* Brooks, 1874 (W Himalayas), *mandellii* Brooks, 1874 (E Himalayas) and *khamensis* Bianchi 1903 (SW & W China [N as far as the road between Jiuzhaigou & Sunpan in N Sichuan]”: D T Tietze *et al* 2006. Birds in SE Qinghai & E Xizang are this taxon: Cheng (1987).
- 130A) “Very distinctive in morphology (especially female and juvenile plumages), vocalizations, ecology (so far as is known), and eggs. Suggestions that it intergrades with [...] *intermedius* or that it groups with [...] *mandarinus* [...] are unsupported.”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 132) “Separated from [*atrogularis*] based on Russian work”: Dickinson (2003).
- 133) Ssp. *naumanni* & *eunomus*. Dickinson splits the two “based on Russian work” but judging from mixed characters shown by many birds on migration and in winter quarters there is very extensive interbreeding (JH pers. obs.).
- 134A) “Sino-Himalayan *rufilatus* and N Asian *cyanurus* are widely disjunct in breeding ranges. Consistent differences in morphology and song-types over wide areas indicate they are better treated as separate species.”: Rasmussen & Anderton (2005).
- 138) Ssp. *maurus*, *przewalskii* & *stejnegeri*. Dickinson: “proposed splits of this complex species seem unsatisfactory if only in how the forms are ascribed to species”.
- 149) “The distinctness of this species has been discussed by Gebauer (1999)”: Dickinson – Roselaar (in Cramp *et al.* 1994) argued in favour of treatment as a subspecies of *M. nivalis*, a line of argument which would be hard to sustain in the face of field experience of the taxon.
- 150) “For reasons to use this generic name see Eck (1996)”: Dickinson.
- 157) Dickinson evidently consider without merit the idea that *lugens* is a valid species. Alstrom & Mild (2003) also concludes that various factors “suggest that the White Wagtail is best treated as a single species under the BSC”.
- 162) Probably better placed in *Carduelis*, as done by Robson (2000) & Grimmett *et al.* (1998).
- 167D) Elsewhere in Tibet & China. “Marked plumage, structural and vocal differences between Chinese *dubius* and Himalayan *thura* (including *blythi*) are consistent with their specific separation.”: Rasmussen & Anderton 2005. Male “has the pink of the cheek extending well behind the eye, so there is a dark streak only through the rear cheek [= broken eye stripe], and the upper edge of the supercilium is mostly white”; the female “has no trace of brownish background colour on her underparts, which instead appear boldly black-streaked on a white background” – Rasmussen 2005.
- 168A) “Treatment of *severtzovi* as a subspecies of (Caucasian) Great Rosefinch *C. rubicilla* (of Caucasus) is unjustified given differences in plumage [Caucasian is much brighter red overall, and lacks whitish spots on the crown: Rasmussen 2005], habitat and (apparently) vocalisations (Dement’ev *et al.* 1970)...”: Rasmussen & Anderton 2005.
- 173) All recognised ssp. occur in China: *decolorata* (W Xinjiang), *godlewskii*, *khamensis*, *yunnanensis* & *omissa*.

References

- Alstrom, P. and Olsson, U. (1995) A new species of *Phylloscopus* warbler from Sichuan Province, China. *Ibis* **137**, 459-468.
- Alstrom, P. and Olsson, U. (1999) The Golden-spectacled Warbler: a complex of sibling species, including a previously undescribed species. *Ibis* **141**, 545-568.
- Alstrom, P. and Olsson, U. (2000) Golden-spectacled Warbler systematics. *Ibis* **142**, 495-500.
- Cheng Tso-hsin (1987) *A Synopsis of the Avifauna of China*. Beijing: Science Press.
- Collar, N.J. (2006) A partial revision of the Asian babblers (Timaliidae). *Forktail* **22**, 85-112.
- deSchaunsee, R.M. (1984) *The Birds of China*. Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press.
- Dickinson, E.C. (ed.) (2003) *The Howard & Moore Complete Checklist of the Birds of the World*. 3rd Edition. London: Christopher Helm.
- Harrap, S. and Quinn, D. (1996) *Tits, Nuthatches & Treecreepers*. London: Christopher Helm.
- MacKinnon, J., Phillipps, K. & He Fenqi (2000) *A Field Guide to the Birds of China*. Henan Jiaoyu Chubanshe [in Chinese].
- Martens, J. *et al.* (1999) The Golden-spectacled Warbler *Seicercus burkii* – a species swarm. *Zoologische Abhandlungen Staatliches Museum fuer Tierkunde* **50**, 281-327.
- Martens, J. & S. Eck, (2000) Der *Seicercus burkii* Komplex im Himalaya und China oder: Schätzen wir die Diversität der Singvogel falsch ein? *Ornith. Anzeiger* **39**, 1-14.
- Packert, M. *et al.* (2005) The great tit *Parus major* – a misclassified ring species *Biological Journal of the Linnean Society* **86**, 153-174.
- Rasmussen, P. & Anderton, J. (2005) *Birds of South Asia – The Ripley Guide*. Vols. 1 and 2. Smithsonian Institution and Lynx Editions, Washington D. C. and Barcelona.
- Robson, C. (2000) *A Field Guide to the Birds of South-East Asia*. London: New Holland.
- Tietze, D.T. *et al.* (2006) Molecular phylogeny of treecreepers *Certhia detects* hidden diversity. *Ibis* **148**, 477-488.